

36
20.06.2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

Симонова Інна Володимирівна
(студентка групи ЗМО-19-1)

С.М.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ СФГ «ЕДЕЛЬВЕЙС»

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

Допущено до захисту
протокол № 4
від 24.05.2023
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

[Signature]

Керівник роботи:
к.е.н. Орлова К. Є.
(наукове звання, прізвище та ініціали)

[Signature]
(підпис)

Рецензент
д.е.н., проф. Остапчук Т. П.
(прізвище та ініціали)

[Signature]
(підпис)

Житомир, 2023

Анотація

Симонова І. В. Управління прибутком СФГ «ЕДЕЛЬВЕЙС». – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні аспекти управління прибутком підприємства та визначено напрями удосконалення у відповідній сфері.

Ключові слова: управління прибутком, прибуток, рентабельність, доходи, витрати.

Annotation

Simonova I. V. Profit management of the Agricultural farming enterprise “EDELWEIS”. - Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 073 «Management». – Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

In the bachelor's qualification work the theoretical aspects of the enterprise profit management are considered and the directions for improvement in the respective sphere are determined.

Key words: profit management, profit, profitability, incomes, expenses.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Теоретичні аспекти управління прибутком підприємства	7
1.1. Поняття та роль прибутку у господарській діяльності підприємства	7
1.2. Система управління прибутком підприємства	15
1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління прибутком	24
1.4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства	29
Висновки до розділу 1	34
Розділ 2. Аналіз системи управління прибутком СФГ «Едельвейс»	36
2.1. Організаційно-управлінський аналіз СФГ «Едельвейс»	36
2.2. Діагностика фінансового стану підприємства	46
2.3. Система управління прибутком СФГ «Едельвейс»	52
2.4. Напрями удосконалення управління прибутком підприємства	59
Висновки до розділу 2	63
Висновки	67
Список використаних джерел	71
Додатки	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах глобалізації та постійної зміни економічного середовища, ефективне управління прибутком стає життєво важливим для підприємств у всіх галузях. Ретельне планування, контроль та оптимізація прибутку є вирішальними факторами успіху і стійкості бізнесу.

У сучасному бізнес-середовищі змінюються вимоги та очікування споживачів, а також відбувається швидкий технологічний прогрес. Управління прибутком допомагає виявити можливості для інноваційного розвитку, ідентифікувати нові джерела доходів та планувати їх ефективне використання.

Підприємствам потрібно збалансовано аналізувати та управляти прибутком, щоб забезпечити фінансову стійкість та зростання. Це передбачає не тільки ефективне використання ресурсів, але й управління витратами діяльності, оптимізацію цінової політики та ризик-менеджмент.

Прибуток є одним з ключових показників ефективності підприємства. В умовах конкуренції та складності ринкових умов, управління прибутком стає необхідною складовою стратегічного розвитку підприємства. Вивчення методів та практик управління прибутком дозволяє забезпечити фінансову стійкість, розвиток та конкурентоспроможність підприємства.

Актуальність обраної теми дослідження визначається також вагомими науковим інтересом до окресленої тематики. Зокрема, особливості управління прибутком розглядалися у працях таких науковців, як Р. Антонюк, В. Блонська, О. Вашків, Т. Власенко, О. Вужинська, Л. Григор'єва, Ю. Гурбик, О. Зайцев, Ю. Захарова, В. Кулага, І. Маркіна, А. Партола та ін. Водночас, маємо зауважити, що складність питань, пов'язаних із управлінням прибутком підприємства визначає доцільність подальших досліджень.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних засад та розробка прикладних рекомендацій щодо управління прибутком підприємства з метою покращення його фінансової стійкості та

розвитку.

Поставлена мета обумовила вирішення наступних *завдань*:

- визначити поняття та роль прибутку у господарській діяльності підприємства;
- дослідити систему управління прибутком підприємства;
- проаналізувати методичні засади оцінки ефективності управління прибутком;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз СФГ «Едельвейс»;
- здійснити діагностику фінансового стану підприємства;
- проаналізувати систему управління прибутком СФГ «Едельвейс»;
- запропонувати напрями удосконалення управління прибутком підприємства.

Об’єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі є процес управління прибутком СФГ «Едельвейс».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади управління прибутком підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою бакалаврської кваліфікаційної роботи виступив системно-структурний підхід, що розглядає процес управління прибутком господарської діяльності підприємства як цілісну структуровану систему, що є одночасно частиною управління підприємством в цілому. Вирішення поставлених у роботі завдань забезпечувалося використанням основних методів дослідження, а саме методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, системного підходу тощо.

Для розв’язання визначених завдань також застосовувались наступні методи: монографічний – при вивченні літературних джерел та нормативно-правових актів; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «прибуток підприємства»; балансовий та аналізу – для дослідження тенденцій функціонування підприємства; синтезу – для

формулювання висновків про особливості формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові статті, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі акти України, дані фінансової звітності, фінансова звітність СФГ «Едельвейс».

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення управління прибутком СФГ «Едельвейс». Розроблені рекомендації можуть також бути використані у практиці інших підприємств.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 67 сторінках друкованого тексту. Робота містить 18 таблиць та 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 60 найменувань. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та роль прибутку у господарській діяльності підприємства

Історія походження прибутку має довгу еволюцію і пов'язана з розвитком економічних систем та поняттям власності. Основні етапи історії походження прибутку можна представити таким чином:

1. Давні часи: Вже в давніх цивілізаціях, наприклад, в Давньому Єгипті, Стародавній Греції та Римі, люди займалися торгівлею та обміном речей, що давало їм можливість отримувати більшу кількість цінностей, ніж вони витрачали. Цю надлишкову вартість, яку отримували люди, можна вважати примітивною формою прибутку.

2. Феодалізм: У період феодалізму прибуток був тісно пов'язаний із земельною власністю. Феодали, які володіли земельними угіддями, збирали ренту від селян, які працювали на їхніх землях. Цей рентний прибуток був основним джерелом доходу феодалів.

3. Капіталізм: З появою капіталістичної економіки прибуток отримав нові форми і значення. Капіталісти, вкладаючи свій капітал у виробництво, стали отримувати прибуток у вигляді процентів, дивідендів та зиску. Основною метою підприємців став заробіток на різниці між вартістю вироблених товарів і вартістю витрачених ресурсів.

4. Сучасність: В сучасних умовах прибуток виступає як ключовий показник фінансової успішності підприємства. Він визначається різницею між доходами та витратами після врахування амортизації та інших факторів. Прибуток є важливим джерелом фінансування розвитку підприємства та винагороди для власників капіталу [46].

Отже, історія походження прибутку свідчить про його еволюцію від примітивної форми в давніх часах до ключового показника фінансової успішності в сучасному світі.

У світі прибуток має значення ключового показника фінансової успішності та ефективності підприємства. Прибуток є мірою того, наскільки успішно підприємство здійснює свою діяльність. Високий прибуток свідчить про ефективне використання ресурсів та досягнення поставлених фінансових цілей. Високий прибуток може підвищити вартість компанії на ринку, забезпечуючи більшу інвестиційну привабливість для потенційних інвесторів. Прибуток є головним мотивуючим фактором для підприємців. Вони стимулюються досягненням високого прибутку, оскільки це означає винагороду за їхні ризики, зусилля та підприємницьку активність. Також прибуток відображає ефективне функціонування підприємств, що сприяє загальному економічному зростанню. Високий рівень фінансового результату в господарстві може підтримувати інвестиції, створювати робочі місця та сприяти економічному розвитку [12, с. 44].

У ринкових умовах, показники фінансових результатів мають велике значення, оскільки вони відображають різні аспекти діяльності підприємства, включаючи виробництво, збут, постачання та фінанси. Прибуток підприємства виступає як ключовий елемент у системі управління економікою. Він є тісно пов'язаним з фінансами, кредитом, цінами, собівартістю та іншими факторами. Ефективність діяльності підприємства залежить від правильного розуміння прибутку як економічної категорії та його раціонального використання. Згідно з Господарським кодексом України [11], прибуток обчислюється шляхом віднімання від валового доходу підприємства за певний період валових витрат та амортизаційних відрахувань. Прибуток виступає як основне джерело фінансування господарської діяльності, розвитку та модернізації матеріально-технічної бази підприємства. Головною метою підприємства є досягнення максимального рівня прибутку [12, с. 45].

Деякі економісти висловлюють думку, що значення економічної сутності

прибутку часто переоцінюється. Наприклад, людей мотивують різні фактори, крім прибутку, такі як професійна гордість, бажання працювати у впливовій компанії, досягнення успіху і вірність ідеям, навіть якщо це не є найбільш вигідним. Незважаючи на це, у всіх сферах підприємницької діяльності, основним мотивом є отримання прибутку.

Прибуток виступає важливою силою, що спонукає до входу і подальшого залучення в бізнес. Прибуток означає загальний дохід від продажу, за вирахуванням вартості використаних ресурсів. Протилежністю прибутку є фінансовий збиток. Компанія, яка не заробляє, а втрачає гроші, не зможе тривалий час існувати [48].

Для успішного управління прибутком підприємства необхідно чітко визначити сутність самого поняття «прибуток», а також його складові елементи та фактори, що на нього впливають.

Загалом фактори впливу можна розділити на макроекономічні, які включають політичну ситуацію, правове регулювання, економічний стан, рівень конкуренції, сферу та галузь діяльності підприємства, очікування населення, екологічний стан, науково-технічний рівень розвитку, та мікроекономічні, що охоплюють стан об'єктів нерухомості підприємства, рівні компетенції та кваліфікації персоналу, вибір режиму роботи, наявність стратегії підприємства, собівартість продукції та маркетингову політику. У процесі управління необхідно приділяти увагу багатьом факторам, що впливають на величину прибутку, які можна розділити на дві групи: зовнішні (незалежні від діяльності підприємства) та внутрішні (на які підприємство може впливати) [59].

Зовнішні фактори, такі як природні умови, державне регулювання цін і тарифів, податкові ставки і пільги, процентні ставки тощо, можуть значно впливати на величину прибутку, але не залежать від діяльності підприємства. Внутрішні фактори включають в себе виробничі та невиробничі чинники. Виробничі фактори включають наявність та використання засобів і предметів праці, трудових і фінансових ресурсів, які можуть бути екстенсивними або

інтенсивними [52].

Прибуток виступає основним драйвером розвитку будь-якої підприємницької діяльності. Значна роль економічної сутності прибутку підтверджується тим, що він відображає ефективність діяльності підприємства [30].

Незважаючи на вагому значимість цієї категорії, досі не існує єдиного підходу, який би чітко визначав поняття прибутку. Причиною цього є різноманітність трактувань, які розходяться в поглядах щодо природи виникнення та особливостей формування прибутку.

У науковій літературі можна знайти різні підходи до трактування поняття «прибуток» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності поняття «прибуток» [6; 7; 12]

Автор	Трактування
Тульчинська С.	Прибуток, як міра вартості, визначається у грошовій формі, оскільки практика загального обліку вартості основних показників економічної діяльності підприємства - вкладеного капіталу, отриманого доходу, витрат тощо - контролюється чинними податковими законодавством.
Алексєнко Л.	Прибуток можна описати як чистий дохід підприємства, виражений у грошовій формі, що отримується за ризик, пов'язаний з підприємницькою діяльністю. Він представляє різницю між загальним доходом і загальними витратами, що виникають у процесі здійснення цієї діяльності.
Біла О.	Прибуток є позитивним фінансовим результатом господарської діяльності підприємства, який відображає ефективність виробництва і, в кінцевому підсумку, свідчить про рівень і якість виготовленої продукції та рівень собівартості.
Сміт А.	Прибуток є результатом привласнення продукту праці власником засобів виробництва.
Податковий Кодекс України	Прибуток обчислюється шляхом віднімання суми собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та інших витрат звітного податкового періоду від суми доходів за цей період.
Ткаченко Н.	Прибуток формується шляхом вирахування витрат діяльності з доходів підприємства.
Червінська С.	Прибуток - це різниця між майновим станом підприємства на початок і кінець звітного періоду.

Отже, поняття прибутку є складним і багатогранним, тому його необхідно

розглядати з різних аспектів для повного розуміння. Прибуток є важливим показником фінансової результативності підприємства. Він відображає різницю між сукупним доходом та сукупними витратами, що виникають в процесі господарської діяльності. Позитивне значення прибутку свідчить про те, що підприємство здатне генерувати прибуток та ефективно управляти своїми ресурсами. Водночас, негативний прибуток (збиток) може вказувати на фінансові втрати та проблеми у діяльності підприємства. Оцінка прибутку допомагає аналізувати фінансове становище підприємства, приймати рішення щодо його розвитку та визначати ефективні стратегії управління.

Ключові функції прибутку включають:

- 1) розподільчу функцію, яка дозволяє забезпечити фінансування для підтримки діяльності та оптимальної структури капіталу підприємства;
- 2) стимулюючу функцію, яка сприяє зниженню витрат виробництва і розширенню бізнесу;
- 3) індикативну (інформаційну) функцію, яка надає інформацію про оцінку діяльності підприємства і ринкові потреби;
- 4) відтворювальну функцію, яка забезпечує розширене відтворення виробничих засобів;
- 5) госпрозрахункову функцію, яка забезпечує покриття витрат і нагромадження для стимулювання робітників;
- 6) облікову функцію, яка відображає вартість товару і оцінює ефективність діяльності підприємства;
- 7) оцінювальну функцію, яка використовується для визначення економічної ефективності та використання виробничих фондів;
- 8) бюджетоутворюючу функцію, яка визначає значення прибутку для економічної системи держави через його використання для фінансування спільних потреб та програм держави [5, с. 124].

Прибуток вважається фінансовим показником господарської діяльності суб'єктів господарювання, і тому він має оцінювальну функцію, яка використовується для визначення ефективності виробництва та використання

основних виробничих засобів. Прибуток також впливає на бюджетну систему держави, оскільки надходить у вигляді податків та інших доходів, які використовуються для фінансування різних програм та потреб держави [29].

Також досліджуючи наукові джерела, визначено ще одну групу функцій прибутку:

1. Оцінка результатів діяльності підприємства. Прибуток є важливим критерієм для оцінки ефективності господарської діяльності підприємства. Він дозволяє зрозуміти, наскільки успішно підприємство виконує свої цілі та здатне забезпечити прибутковість і рентабельність.

2. Розподіл доходу: Прибуток виконує функцію розподілу доходу між різними сторонами. Це охоплює розподіл між підприємством і державою у формі податків, між підприємством і його працівниками у формі заробітної плати та інших вигод, а також між сферами виробництва і невиробничою сферою.

3. Джерела формування фондів. Прибуток є джерелом для формування економічних стимулів та соціальних фондів. Він забезпечує збільшення фондів шляхом збільшення трудового внеску колективу підприємства та інших факторів, що допомагають залучати та зберігати талановитих працівників та сприяють соціальному розвитку.

Ці функції прибутку важливі для розуміння його ролі в економіці та управління підприємствами. Вони допомагають забезпечити фінансову стійкість підприємств, забезпечити справедливий розподіл доходів та стимулювати економічний розвиток [46].

Базуючись на попередніх дослідженнях та наукових джерелах, можна систематизувати функції прибутку таким чином:

- прибуток служить показником ефективності діяльності будь-якого підприємства. Іншими словами, наявність прибутку свідчить про успішну характеристику його діяльності;
- прибуток виконує важливу стимулюючу роль у ринковому господарстві, оскільки він є кінцевим фінансово-економічним результатом

підприємства. Він визначає поведінку господарюючих суб'єктів, а благополуччя цих суб'єктів залежить від розміру прибутку та використаного в національній економіці алгоритму його розподілу, включаючи державну політику оподаткування;

- прибуток є основним джерелом збільшення власного капіталу підприємства. У контексті ринкових відносин, власники і топ-менеджери планують дивідендну та інвестиційну політики підприємства, враховуючи доступні ресурси, які перебувають у їх розпорядженні. Це планування здійснюється з огляду на перспективи розвитку;

- прибуток є джерелом формування доходів державного бюджету та місцевих бюджетів України. Він надходить до бюджетів різних рівнів у вигляді податків, обов'язкових платежів та економічних санкцій-штрафів. У видатковій частині цих бюджетів чітко визначаються напрями використання цих коштів, а розміри видатків затверджуються на законодавчому рівні [59, с. 322].

Прибуток виступає як ключовий і узагальнюючий показник, що використовується для оцінки ефективності виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства. Величина прибутку залежить від різних факторів, таких як обсяги продажів, якість продукції, конкурентоспроможність на ринку, асортимент, рівень витрат та вплив інфляції.

В рамках загального поняття «прибуток» існують різні види цього показника:

- прибуток до оподаткування відображає фінальний фінансовий результат, який складається з доходів і витрат, пов'язаних з основною діяльністю, а також інших доходів і витрат;

- прибуток від продажу є головним джерелом загального прибутку і відображає фінансовий результат від реалізації продукції, виконання робіт та надання послуг;

- чистий прибуток визначається як прибуток до оподаткування, зменшений на суму відкладених податкових активів, відкладених податкових зобов'язань та поточного податку на прибуток [Ошибка! Источник ссылки не

найден.]

У процесі управління прибутком підприємства використовуються різні класифікації, які дослідники наводять у своїх наукових працях. У табл. 1.2 наведено сучасні підходи до класифікації прибутку підприємства, які використовуються в наукових дослідженнях українських економістів.

Таблиця 1.2

Класифікація видів прибутку на підприємстві

Ознака	Види
В залежності від розміру підприємства	- Малі - Цільові - Великі
Методика оцінки	- Реальний прибуток - Номінальний прибуток
Мета визначення	- Економічний - Бухгалтерський
Порядок визначення	- Оподатковуваний - Чистий - Балансовий
Залежно від виду діяльності	- Прибуток від торгової діяльності, який виникає від реалізації товарів та платних торгових послуг. - Прибуток від неторгової діяльності, який отримується від реалізації продукції у сферах виробництва, транспорту, посередництва та інших галузях. - Прибуток від реалізації майна, яке належить підприємству, таке як основні фонди та нематеріальні активи. - Прибуток від позареалізаційних операцій, що включає прибуток від інвестиційної діяльності, прибуток від орендних операцій та прибуток від інших операцій, які не пов'язані з реалізацією товарів чи послуг.
Залежно від формування	- Чистий - Операційний - Валовий

Джерело: складено автором на основі [13]

Дослідження різних аспектів прибутку підприємства, включаючи його основні види, підходи до класифікації, процеси формування, розподілу та використання в господарській діяльності, є важливим і актуальним завданням сучасної наукової спільноти в Україні.

Види прибутку можуть бути класифіковані залежно від різних критеріїв.

Одним з найпоширеніших підходів є поділ прибутку на бухгалтерський, економічний та податковий. Бухгалтерський прибуток відображає фінансові результати діяльності підприємства згідно з встановленими бухгалтерськими стандартами. Економічний прибуток визначається шляхом порівняння доходів та витрат з урахуванням можливих альтернативних витратних можливостей. Податковий прибуток, у свою чергу, визначається згідно з податковим законодавством та використовується для розрахунку оподаткування.

Кожен з видів прибутку відіграє свою роль у функціонуванні підприємства і має важливі наслідки для його розвитку. Аналіз та розуміння різних видів прибутку є необхідним для ефективного управління підприємством та прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

Таким чином, історія походження та економічна сутність прибутку підтверджують його важливу роль у функціонуванні підприємств і визначенні їхнього успіху та стійкості.

1.2. Система управління прибутком підприємства

Управління прибутком підприємства базується на визначеному механізмі, який представляє собою систему основних елементів, що регулюють процес розробки та реалізації стратегічних рішень в галузі формування та розподілу прибутку.

Цей механізм включає в себе такі елементи, як аналіз фінансово-економічної ситуації підприємства, визначення цілей та стратегії управління прибутком, планування доходів і витрат, контроль над фінансовими показниками, оцінку ризиків та прийняття відповідних рішень.

Процес управління прибутком передбачає активну участь керівництва підприємства в прийнятті стратегічних рішень, спрямованих на максимізацію прибутку і оптимізацію витрат. Він також включає у себе моніторинг фінансових результатів, аналіз відхилень від планованих показників та внесення необхідних коректив для досягнення поставлених цілей.

Управління прибутком є важливою складовою функціонування підприємства, оскільки впливає на його фінансову стабільність, здатність до інвестицій та розвиток. Ефективне управління прибутком дозволяє забезпечити підприємству конкурентну перевагу та створити передумови для подальшого зростання та успіху.

На рис. 1.1 представлені елементи механізму управління прибутком підприємства.

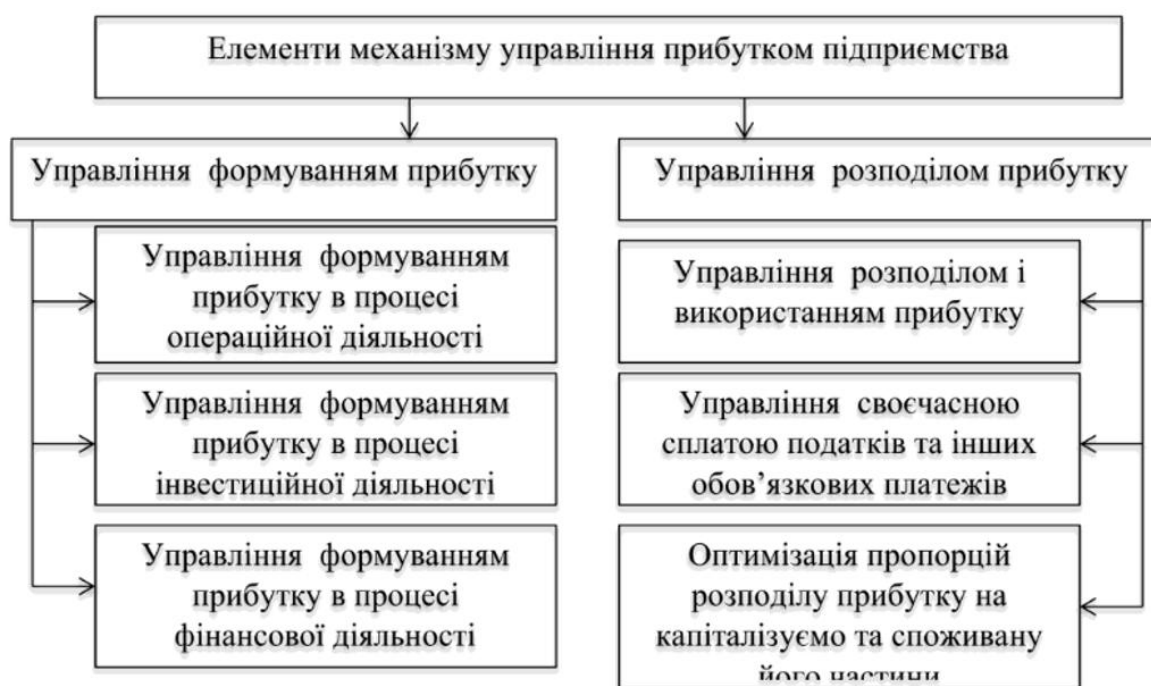

Рис. 1.1. Елементи механізму управління прибутком підприємства [43, с. 98]

Прибуток займає ключове місце у загальній системі вартісних інструментів управління економікою, оскільки всі вони безпосередньо або опосередковано пов'язані з прибутком. Це стосується таких факторів, як кредит, ціна, собівартість та інші економічні важелі. Оскільки прибуток впливає на рівень рентабельності та фінансову стійкість підприємства, він є одним з основних об'єктів управління фінансового менеджменту.

Управління прибутком включає в себе ряд стратегічних рішень та дій, спрямованих на максимізацію прибутковості підприємства. Це може включати оптимізацію ціноутворення, контроль над витратами, підвищення продуктивності праці, ефективне управління активами та пасивами, розробку

іміджевих стратегій та інші заходи. Управління прибутком також взаємозв'язане з управлінням фінансовими ризиками та інвестиційними рішеннями. Рациональне розподілення прибутку між реінвестуванням, виплатою дивідендів та збереженням додаткових резервів є важливим аспектом фінансового менеджменту [42].

У сучасних ринкових умовах прибуток виступає як одна з основних форм грошового накопичення, що створюється у різних галузях економіки. Він виконує цілу низку функцій і є ключовим елементом у системі вартісних інструментів та управління. Прибуток має значний вплив на ринок і є мотивуючою силою для підприємців.

Основну частину прибутку підприємства зазвичай формує операційна (основна) діяльність. Це означає, що значна частина прибутку отримується в результаті реалізації основних продуктів або послуг, які становлять основу бізнесу підприємства.

Система управління прибутком складається з трьох основних етапів: формування, розподілу та використання прибутку (рис. 1.2). Прибуток підприємства може бути отриманий з різних видів діяльності, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову. В рамках управління прибутком розрізняються різні типи прибутку, такі як прибуток від господарської діяльності, маржинальний прибуток та чистий прибуток. Основна мета управління прибутком полягає у максимізації прибутку підприємства шляхом ефективного формування, розподілу та використання його ресурсів.

Підприємство отримує прибуток від господарської діяльності до оподаткування, який представляє загальну суму прибутку, отриману з усіх видів діяльності, таких як операційна, інвестиційна та фінансова.

Маржинальний (валовий) прибуток визначається як різниця між чистою виручкою від реалізації продукції та її собівартістю, включаючи змінні витрати.

Чистий прибуток є сумою, що залишається після сплати податків та покриття надзвичайних збитків. Цей прибуток може бути розподілений для використання у різних напрямках. Управління прибутком є складною системою

транзакцій, яка має кілька рівнів і включає формування, розподіл та використання прибутку.

Рис. 1.2. Система управління прибутковістю на підприємстві [58, с. 145]

Методи управління прибутком на підприємстві включають широкий спектр стратегій, підходів та інструментів, спрямованих на максимізацію прибутковості діяльності. Основна мета управління прибутком полягає у

збільшенні відсотку прибутку відносно витрат та оптимізації рівня доходів.

Стратегія управління прибутком є основним інструментом стратегічного фінансового управління підприємством. У складних умовах бізнесу вона дозволяє передбачати зміни на ринку і адаптувати стратегію розвитку, щоб досягти економічних, фінансових, виробничих, конкурентних та інших переваг.

Стратегія управління прибутком підприємства є ефективним інструментом для довгострокового управління його діяльністю, особливо в змінливому середовищі. Вона сприяє досягненню загальних цілей розвитку підприємства. Ця стратегія є невід'ємною частиною фінансової стратегії підприємства і часто розробляється у комплексі з іншими функціональними стратегіями.

Стратегія управління прибутком підприємства відноситься до економічного механізму, який спрямований на досягнення цільових показників управління прибутком та забезпечення ефективного фінансового розвитку підприємства в довгостроковій перспективі. Розробка такої стратегії передбачає, щоб її цілі сприяли досягненню фінансового розвитку та відповідали місії та цілям стратегії розвитку підприємства. Крім того, важливо, щоб цілі стратегії управління прибутком не суперечили цілям інших функціональних стратегій підприємства [57].

Прибуток є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення комерційного успіху. Він відображає частину доходу, що залишається після врахування всіх затрат, пов'язаних зі здійсненням діяльності. Валовий прибуток, зі свого боку, є узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства. Це загальна сума прибутку, отриманого від усіх видів діяльності протягом звітного періоду, включаючи дохід від продажу продукції, послуг, обладнання, нематеріальних активів, цінних паперів та валютних цінностей.

Рентабельність показує, наскільки дохідна та вигідна є діяльність підприємства. Вона не обмежується абсолютною сумою прибутку, а вимірюється через систему відносних показників, що оцінюють ефективність

роботи підприємства в цілому, дохідність різних напрямів діяльності та вигідність виробництва окремих видів продукції.

Управління прибутком на підприємстві набуває все більшого значення, оскільки прибуток є основним джерелом фінансування інноваційного розвитку, модернізації виробництва та покращення соціальних стандартів. Аналіз прибутку та рентабельності підприємства дозволяє виявити та оцінити резерви для покращення фінансових результатів та їх впровадження у виробництво.

Процес накопичення прибутку залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів, таких як зростання обсягів виробництва та продажу продукції, зміни цін, зниження собівартості, оновлення асортименту та номенклатури продукції. Для збільшення суми прибутку підприємства доцільно здійснювати заходи, спрямовані на скорочення витрат, підвищення продуктивності праці, оптимізацію виробничих та збутових процесів (див. додаток А).

Ефективне управління прибутком передбачає розробку стратегії та політики формування прибутку, обґрунтування раціональних напрямів його використання та визначення оптимального рівня рентабельності фінансових вкладень у довгостроковій перспективі. Планування прибутку є важливою складовою економічного управління, аналізується та контролюється для досягнення фінансової стабільності та успішної діяльності підприємства [6, с. 48].

Система управління прибутком підприємства включає в себе широкий спектр економічних методів, які використовуються для досягнення цілей управління прибутком. Економічні методи управління прибутком підприємства включають систему заходів, які впливають на виробництво шляхом використання економічних стимулів і важелів. Ці методи спрямовані на керування діяльністю підприємства і його працівників у відповідності до потреб суспільства. Проте між економічними інтересами держави, колективу і особистості існують об'єктивні протиріччя. Розв'язання цих протиріччя вимагає вирішення таких завдань, як встановлення оптимальних співвідношень між фондами споживання і розподілу, стимулюючими фондами, фондами

заробітної плати та іншими.

Система економічних методів управління прибутком підприємства використовує всі важелі господарювання, такі як економічне стимулювання, економічний аналіз, планування, податки, цінову політику та інші. Ці важелі повинні застосовуватися комплексно і системно. Наприклад, економічне стимулювання включає в себе матеріальні заохочення, які мотивують працівників до праці для створення суспільного продукту.

Економічний аналіз передбачає застосування аналітичних процедур для отримання висновків і рекомендацій економічного характеру.

Планування виступає як інструмент управління прибутком, де встановлюються цільові установки і визначаються шляхи досягнення цих цілей. Податкова політика впливає на прибуток підприємств шляхом системи оподаткування та надання фінансової підтримки, включаючи цільові інвестиції та податкові пільги [35].

Одним з найважливіших економічних важелів є ціноутворення, яке впливає на рівень прибутку на рівні суспільства. Цінова політика має за мету підтримку паритетних відносин між галузями економіки, збільшення обсягів продукції і підвищення прибутковості виробництва.

Податкова політика також впливає на прибуток підприємств шляхом системи оподаткування та надання фінансової підтримки. Для ефективного управління прибутком підприємства також важливе вдосконалення фінансово-кредитного механізму, включаючи довгострокове кредитування на оновлення основних засобів. Податкова політика та фінансова підтримка є іншими інструментами, що використовуються державою для впливу на прибуток підприємств.

Загалом, економічні методи управління прибутком підприємства є комплексною системою заходів, що включають різні важелі, такі як стимулювання, аналіз, планування, податки, цінова політика та фінансова підтримка. Використання цих методів допомагає досягти оптимальних результатів і забезпечити ефективне управління прибутком підприємства [42].

Методи управління прибутком можна узагальнити як систему підходів і інструментів, які використовуються для забезпечення ефективного управління прибутком підприємства. Вони включають такі методи:

- економічне стимулювання: це використання матеріальних та нематеріальних заохочень для мотивації працівників до досягнення цілей підприємства та збільшення його прибутковості;
- економічний аналіз: це систематичне вивчення та оцінка фінансових даних та показників підприємства з метою виявлення можливостей для покращення прибутковості. Включає аналіз витрат, доходів, рентабельності, ліквідності та інших фінансових показників;
- планування: це процес встановлення цілей та розробки стратегій та тактик для досягнення бажаного рівня прибутку. Включає розробку бюджетів, планів дій та прогнозування фінансових результатів;
- податки: це використання податкових політик та стратегій для оптимізації податкового навантаження підприємства і зменшення його податкових витрат [42];
- цінова політика: це визначення оптимальних цін на продукцію або послуги підприємства з урахуванням конкуренції, витрат виробництва, попиту споживачів та інших факторів, що впливають на прибутковість;
- фінансовий аналіз та планування інвестицій: це оцінка та планування інвестиційних проектів з метою досягнення максимального прибутку та розширення діяльності підприємства;
- управління операційними витратами: це управління витратами, пов'язаними з виробництвом або наданням послуг, з метою їх зниження та оптимізації [43].

Ці методи можуть застосовуватись окремо або в комбінації для досягнення максимальної прибутковості підприємства. Вибір конкретних методів залежить від характеру діяльності підприємства, його цілей і особливостей ринкової ситуації. Таким чином, управління прибутком підприємства є складним процесом, що передбачає застосування відповідних

методів.

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління прибутком

Методичні засади оцінки ефективності управління прибутком є важливим інструментом для оцінки результативності прибуткової діяльності підприємства. Вони надають систематичний підхід до вимірювання, аналізу та оцінки досягнень у сфері прибутковості.

Аналіз фінансових результатів підприємства є складним та комплексним процесом, що передбачає застосування відповідного ряду методів та інструментів. Крім методів загального спрямування, що були розглянуті у попередньому підрозділі кваліфікаційної роботи, у процесі аналізу використовується також ряд конкретних методик, що мають свої особливості застосування. Найбільшої популярності з низки методів отримали показники рентабельності, CVP-аналіз і модель DuPont. Розглянемо більш детально зазначені методичні підходи.

Рентабельність підприємства – це найбільш узагальнюючий показник його діяльності. В ньому синтезуються всі фактори виробництва та реалізації продукції, оборотність коштів та позареалізаційні фінансові результати.

Існує значна кількість показників рентабельності, які характеризують ефективність господарської діяльності підприємства. Використання того чи іншого показника залежить від характеру оцінки та інтересів користувачів економічної інформації. Якщо сума прибутку показує абсолютний ефект від господарської діяльності, то рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний ступінь прибутковості підприємства. У загальній формі рентабельність розраховується як відношення прибутку до витрат, або застосованих ресурсів (капіталу) [32].

Порівняно з іншими показниками, показникам рентабельності притаманні такі переваги:

1. Ці показники дають широкі можливості для порівняння, зіставлення

різних абсолютних показників, що характеризують обсяги виробничо-господарської діяльності підприємства з різними видами прибутку, що дає змогу здійснювати об'єктивне оцінювання.

2. Ці показники дають змогу зіставляти у динаміці діяльність різних структурних підрозділів підприємства [7].

Існує три підходи до розрахунку показників рентабельності: витратний; дохідний; ресурсний. Залежно від того, з чим порівнюється показник прибутку, виділяють наступні групи показників рентабельності:

- показники, що базуються на витратному підході – рентабельність продукції, рентабельність операційної, господарської та інвестиційної діяльності;

- показники, що характеризують прибутковість продажів – валова і чиста рентабельність продажів;

- показники, що базуються на ресурсному підході – рентабельність сукупних активів, або загальна, рентабельність власного капіталу, основних засобів тощо [32].

Ключові показники рентабельності, що можуть використовуватися у процесі аналізу фінансових результатів, наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Показники оцінки рентабельності підприємства [32]

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Оптимальне значення	Економічна суть
1	2	3	4
Рентабельність продаж	Відношення прибутку від операційної діяльності до виручки від реалізації	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Показує частку операційного фінансового результату у виручці від реалізації
Рентабельність операційної діяльності	Відношення прибутку від операційної діяльності до повної собівартості	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Показує роль операційної діяльності у собівартості виробленої продукції
Рентабельність діяльності	Відношення чистого прибутку до чистого	Більше 20 %; має тенденцію	Показує наявність можливостей підприємства до

	доходу (виручки) від реалізації продукції	до збільшення	відтворення та розширення виробництва і характеризує прибутковість діяльності підприємства
--	---	---------------	--

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до власного капіталу	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Показує частку чистого прибутку у власному капіталі та характеризує ефективність вкладення коштів у підприємство
Рентабельність діяльності до оподаткування	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування до повної собівартості	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Показує частку прибутку до оподаткування у собівартості виробленої продукції, характеризує вплив оподаткування на прибутковість фірми
Рентабельність капіталу	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування до вартості активів	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Характеризує ефективність сформованих активів
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до активів підприємства	Більше 20 %; має тенденцію до збільшення	Показує обсяг чистого прибутку на одну гривню активів та характеризує ефективність використання активів

Крім визначених, існують також й інші показники рентабельності, які можуть використовуватися залежно від аналітичних цілей.

Саме завдання розрахунку та оцінки окремих показників рентабельності визначають показники результатів (чисельник формули) та знаменник, що обумовлюють як показник витрат, який може також бути результатом. Показники результату, як і показники витрат, можуть бути різноваріантними [54].

Також потрібно відмітити, що рентабельність – не абсолютна сума прибутку, який отримало підприємство, а відносний показник, що вважається рівнем прибутковості, який можна виміряти в коефіцієнтах або відсотках. Показники рентабельності – це відносні характеристики фінансових результатів

і ефективності діяльності підприємства. Показники рентабельності, якщо порівнювати з абсолютними показниками прибутку, мають такі переваги, як більш широкі можливості порівняння (співвідношення абсолютних показників прибутку підприємств із різними обсягами діяльності, кількістю персоналу тощо не дає можливості проводити об'єктивну оцінку), а також інфляційні процеси менше впливають на показники рентабельності [56].

Розрахунок показників рентабельності надає можливість менеджменту підприємства визначити оптимальний рівень рентабельності. Рентабельність у довгостроковій перспективі дозволить підприємству, яке зуміє її досягти, бути гнучким до викликів у короткостроковому періоді. Оптимальний рівень рентабельності спочатку дозволить підприємству сформувати резерви, а згодом буде свідчити не лише про наявність прибутку, але й про можливість його використання в перспективі.

Досить простим методом аналізу взаємозв'язку між витратами діяльності, обсягами виробництва і реалізацією та ціною є аналіз «витрати – обсяг – прибуток», або скорочено CVP-аналіз (Cost – Volume – Profit).

У процесі здійснення CVP-аналізу стає можливим розрахунок витрат для прийняття оперативних рішень. Даний метод часто називають «ВЕР-аналіз» (аналіз точки беззбитковості).

Аналіз беззбитковості – аналітичний підхід до вивчення взаємозв'язку між витратами і доходами при різних обсягах господарської діяльності, що відіграє важливу роль в обґрунтуванні управлінських рішень, які приймаються в бізнесі. Аналіз беззбитковості побудований на основі розподілу витрат на змінні та постійні, а також обчислення точки беззбитковості, що визначає критичний обсяг продажу (діяльності), за якого доходи суб'єкта господарювання дорівнюють його витратам (маржинальний дохід дорівнює загальним постійним витратам). Точка беззбитковості може бути виражена у натуральних, грошових одиницях або у відсотках до нормальної потужності [32].

CVP-аналіз дозволяє ефективно розв'язати задачі щодо оцінки

прибутковості окремих видів продукції, встановлення запасу «міцності» підприємства, визначення критичних значень постійних і змінних витрат і цін на продукцію з урахуванням знижок для отримання цільового валового прибутку, а також допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень щодо збільшення виробничих потужностей підприємства за рахунок нових або модернізації існуючих.

Розрахунок точки беззбитковості проводиться за формулою:

$$Q = FC / (P - AVC), \quad (1.1)$$

де Q - точка беззбитковості (обсяг продажів); FC - сума постійних видатків; P - ціна за одиницю продукції; AVC - змінні видатки на одиницю продукції.

Точка беззбитковості дозволяє визначити, як зміняться фінансові результати в разі зміни обсягів виробництва (реалізації) продукції, цін, структури асортименту. Насправді, визначення точки беззбитковості є лише складовою CVP-аналізу, який дає можливість визначити також такі показники, як:

- Коефіцієнт маржинального доходу – відношення суми покриття до чистої виручки від реалізації в розрізі окремих видів продукції:

$$КМД = (Виручка - Змінні витрати) / Виручка \quad (1.2)$$

- Середньозважений коефіцієнт маржинального прибутку – розраховується в разі виробництва та реалізації декількох видів продукції. Обчислюється як відношення загального маржинального прибутку до чистої виручки:

$$СКМД = \sum \text{КМД на од. } i\text{-го виробу} \times \text{Питома вага } i\text{-го виробу в заг.}$$

$$\text{дох. від реалізації} \quad (1.3)$$

- Маржа безпеки – полягає у визначенні зміни фінансових результатів у разі, якщо зміниться один або декілька факторів, що впливають на обсяги реалізації чи витрат; показує, на скільки можна скоротити обсяги реалізації, не зазнаючи збитків [32]:

$$МБ\% = (\text{Запланований прибуток від продажу} - \text{Прибуток при}$$

беззбитковій реалізації) / Запланований прибуток від продажу (1.4)

Незважаючи на свою простоту і зручність у CVP-аналіза є великий недолік. CVP-аналіз можливо використовувати лише на підприємствах, на яких є чіткий поділ витрат на постійні і змінні та стійкий асортимент. Обмеження звужують галузі застосування даного виду аналізу на стратегічно важливих сферах та тих, що розвиваються. Якщо раніше більшість вчених віддавали прихильність CVP-аналізу, то зараз все більше науковців ставлять під сумнів потребу в його використанні і актуальність застосування на сучасних підприємствах [32].

Отже, методичні засади оцінки ефективності управління прибутком надають підприємству систематичний підхід до вимірювання та контролю прибутковості. Вони допомагають виявити потенційні можливості для покращення результатів та розробити стратегії для досягнення поставлених цілей.

1.4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства має важливе значення для забезпечення ефективного функціонування бізнесу. Це є системою правил, законів і норм, які регулюють взаємовідносини між підприємством, його власниками, управлінцями, працівниками та іншими зацікавленими сторонами.

Одним із основних компонентів нормативно-правового забезпечення є податкове законодавство, яке встановлює правила оподаткування прибутку підприємств, вимоги до звітності перед податковими органами, ставки податків та інші фіскальні аспекти. Це дозволяє підприємствам відповідати законодавчим вимогам і ефективно використовувати свої фінансові ресурси.

Будь-яке підприємство функціонує в рамках певного нормативно-правового поля, що формується законодавчою базою країни. Відтак, розуміння

основних аспектів нормативно-правового регулювання управління операційною діяльністю передбачає виділення ключових законодавчих актів, що встановлюють правила та регулюють особливості функціонування підприємств України.

Основними правовими актами, які регулюють діяльність підприємств, є: Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Цивільний кодекс України, Кодекс законів про працю, Закони України та інші нормативно-правові акти, що регулюють окремі напрями діяльності підприємства.

Господарський кодекс України регламентує порядок створення, реєстрації, ліквідації і реорганізації підприємств; розкриває загальні принципи управління підприємством і самоврядуванням трудового колективу; розглядає механізм формування і використання майна підприємств; визначає види господарської, економічної і соціальної діяльності підприємств; фіксує права і відповідальність у здійсненні господарської діяльності; регулює відносини з іншими господарюючими суб'єктами та державою [11].

Підприємство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Окремими видами діяльності підприємство може займатися тільки на підставі спеціального дозволу (ліцензії).

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [49].

Кодекс законів про працю України регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя трудящих, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини. Законодавство про працю

встановлює високий рівень умов праці, всемірну охорону трудових прав працівників.

Наступним рівнем нормативно-правового регулювання управління операційною діяльністю підприємства є закони.

ЗУ «Про оплату праці» визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та господарювання (далі - підприємства), а також з окремими громадянами та сфери державного і договірного регулювання оплати праці і спрямований на забезпечення відтворювальної і стимулюючої функцій заробітної плати.

Законом України «Про охорону праці» врегульовано основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [50].

Закон України «Про ціни та ціноутворення» встановлює основні засади цінової політики і регулює відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає мету, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [41].

Основним нормативним документом, що регулює методику визначення витрат підприємств, є Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 16 «Витрати». Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.

П(С)БО 15 «Дохід» врегульовує питання, пов'язані із визнанням та обліком доходів. Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

План рахунків бухгалтерського обліку застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб.

Основним документом фінансової звітності є Баланс. Баланс сформовано у горизонтальному одноступеневому форматі і складається він з двох таблиць (актив і пасив), залишки в яких вказують на дві дати (початок і кінець року), що забезпечує аналітичність цієї форми фінансової звітності.

Для прийняття управлінських рішень лише аналізу показників балансу недостатньо, а тому використовують інші форми звітності, насамперед Звіт про фінансові результати. Цей звіт зіставляє доходи і витрати, понесені за звітний період заради одержання доходів. Оскільки форма звіту надає інформацію про доходи і витрати, які не збігаються з грошовими надходженнями, виникає необхідність у складанні Звіту про рух грошових коштів та Звіту про власний капітал.

Звіт про рух грошових коштів надає інформацію про переміщення коштів підприємства протягом звітного періоду в результаті операційної (надходження протягом звітного періоду коштів від продажу продукції, від орендних операцій, платежі постачальникам, розрахунки з працівниками), інвестиційної (сплата протягом звітного періоду коштів під час придбання основних засобів,

нематеріальних активів, фінансових інвестицій, надходження коштів під час продажу необоротних активів, фінансових інвестицій, надання позик, отримання дивідендів, відсотків), фінансової (отримання протягом звітного періоду коштів внаслідок емісії акцій, отримання позик, виплата відсотків і дивідендів) діяльності. Він дає змогу оцінити зміни в активах підприємства, його фінансовій структурі; платоспроможність, можливість погасити борги, коли це необхідно; ліквідність; фінансову гнучкість; здатність підприємства виконувати зобов'язання, сплачувати дивіденди у майбутньому.

Звіт про власний капітал складають для відображення змін у капіталі, що виникали протягом періоду. Він повідомляє про джерела капіталу підприємства, правові обмеження щодо розподілу інвестованого капіталу, розподіл дивідендів та пріоритетність прав на майно підприємства.

Такі дані більш актуальні для власників і доповнюють інформацію попередніх форм фінансової звітності.

До основних внутрішніх нормативних документів підприємства відносяться статут та колективний договір.

Статут підприємства – це зібрання обов'язкових правил, що регулюють його взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, а також індивідуальну діяльність. Статут затверджується власником (власниками) майна, а для державних підприємств – власником майна за участю трудового колективу.

У статуті підприємства визначаються власник та найменування підприємства, його місцезнаходження, предмет і цілі діяльності, його органи управління, порядок їх формування, компетенція та повноваження трудового колективу і його виборчих органів, порядок утворення майна підприємства, умови реорганізації та припинення діяльності підприємства.

До статуту можуть включатися положення, пов'язані з особливостями діяльності підприємства: про трудові відносини, що виникають на підставі членства; про повноваження, порядок створення та структуру ради підприємства; про знаки для товарів і послуг та ін.

Колективний договір повинен укладатися на всіх підприємствах, які використовують найману працю, між власником або уповноваженим ним органом і трудовим колективом і не може суперечити чинному законодавству України.

Колективний договір – це угода між трудовим колективом в особі профспілки та адміністрацією або власником, яка щорічно переглядається і регулює їх виробничі, економічні і трудові відносини. Колективним договором регулюються виробничі, трудові і економічні відносини трудового колективу з адміністрацією підприємства, питання охорони праці, соціального розвитку, участі працівників у використанні прибутку підприємства, якщо останнє передбачене статутом підприємства. Розбіжності, що виникають при укладанні або виконанні колективного договору, вирішуються в порядку, встановленому законодавчими актами України. Сторони, які уклали колективний договір, не менше двох разів на рік звітують про його виконання на зборах (конференціях) трудового колективу.

Підприємства мають діяти і господарювати в межах законодавства, що регулює усі напрями їхньої діяльності.

Висновки до розділу 1

Управління прибутком підприємства є складним та багаторівневим процесом, який вимагає систематичного підходу та використання методичних засад. У даному розділі були розглянуті теоретичні аспекти управління прибутком, які мають велике значення для розуміння його сутності та ефективного застосування на практиці. Визначено, що прибуток підприємства складається з різних джерел, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. Операційна діяльність є основним джерелом прибутку, де підприємство отримує прибуток від своєї основної діяльності, виробництва і продажу товарів або послуг. Інвестиційна діяльність включає отримання прибутку від інвестицій у ринкові цінні папери, акції, нерухомість тощо.

Фінансова діяльність пов'язана з управлінням грошовими потоками, включаючи отримання прибутку від фінансових операцій, кредитів, депозитів та інших фінансових інструментів.

Крім того, вказано на наявність різних видів прибутку, таких як прибуток від господарської діяльності, маржинальний прибуток та чистий прибуток, кожний з яких має свої особливості та значення. Прибуток від господарської діяльності до оподаткування представляє загальну суму прибутку, отриману підприємством в результаті всіх видів діяльності. Маржинальний прибуток визначається як різниця між чистою виручкою від реалізації продукції та собівартістю цієї продукції, включаючи змінні витрати. Чистий прибуток є сумою, що залишається після сплати податків та покриття надзвичайних збитків, і може бути перерозподілений в різних напрямках використання.

Оцінка ефективності управління прибутком є важливим інструментом, що дозволяє визначити результативність діяльності підприємства. Для проведення такої оцінки необхідно враховувати методичні засади, які забезпечують систематичний підхід до вимірювання, аналізу та оцінки досягнень у сфері прибутковості. Методичні засади включають в себе використання фінансових та нефінансових показників, розробку планів та бюджетів, використання аналітичних методів, проведення порівняльного аналізу та моделювання сценаріїв.

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства включає законодавчі акти, регулюючі питання з планування, звітності, оподаткування та інші аспекти управління прибутком. Ці норми створюють правову базу для регулювання фінансових відносин між підприємствами, державою та іншими суб'єктами.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ СФГ «ЕДЕЛЬВЕЙС»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз СФГ «Едельвейс»

Україна має довгу історію аграрної сфери і землеробства. Сільське господарство завжди відігравало важливу роль в економіці країни, забезпечуючи продовольчу безпеку і забезпечуючи зайнятість в сільських районах.

Фермерські господарства є важливим сегментом аграрного сектору України. Вони представляють собою невеликі сільськогосподарські підприємства, які здебільшого займаються розведенням тварин, вирощуванням рослин та іншими галузями сільського господарства. Фермерські господарства відіграють важливу роль у забезпеченні населення якісною продукцією, сприяють розвитку сільськогосподарського ринку та підтримці сільських громад.

З розвитком фермерських господарств в Україні, збільшується кількість сільських підприємств, що сприяє розвитку сільського господарства та забезпеченню продуктами харчування внутрішнього ринку. Такий розвиток сприяє підвищенню економічного потенціалу країни і покращенню життєвого рівня сільського населення.

Водночас, важливо зазначити, що сучасна аграрна сфера стикається з викликами і проблемами, такими як зміна клімату, висока конкуренція на ринках, нестабільність цін на сільськогосподарську продукцію та інші. Для подальшого розвитку аграрного сектору в Україні важливо забезпечити належну підтримку фермерським господарствам, модернізувати інфраструктуру, сприяти інноваціям та підвищенню конкурентоспроможності українських сільськогосподарських виробників [34, с. 53].

Селянське (фермерське) господарство «Едельвейс» було зареєстровано 26 січня 1995 року в Україні. Керівником підприємства є Марцун Микола Васильович. СФГ «Едельвейс» розташоване в Житомирській області, Житомирському районі, селі Громада, на вулиці Польова, будинок 5.

Основними видами діяльності «Едельвейс» є:

1. Сільськогосподарські культури: Вирощування овочів, баштанних культур, коренеплодів, бульбоплодів та інших однорічних і дворічних культур.
2. Тваринництво: Розведення великої рогатої худоби молочних порід, іншої великої рогатої худоби та буйволів, розведення коней та інших тварин родини конячих, розведення овець і кіз, розведення свиней.
3. Після урожайна діяльність: Допоміжна діяльність у рослинництві, допоміжна діяльність у тваринництві.
4. Виробництво продуктів харчування: Виробництво м'яса, м'ясних продуктів, продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, готових кормів для тварин, оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин, оптова торгівля живими тваринами, оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами, оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами, роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами, роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами в спеціалізованих магазинах.
5. Будівельна діяльність: Вантажний автомобільний транспорт, виготовлення виробів із бетону для будівництва, виготовлення виробів із гіпсу для будівництва, виробництво бетонних розчинів, готових для використання,

виробництво сухих будівельних сумішей, виготовлення виробів із волокнистого цементу, виробництво інших виробів із бетону, гіпсу та цементу.

Місія фермерського господарства «Едельвейс»: надати споживачам натуральні, якісні та безпечні сільськогосподарські продукти, зберігаючи природні ресурси та дотримуючись принципів сталого розвитку.

Відповідно до ЄДРПОУ, фермерському господарству «Едельвейс» присвоєно код 13576776.

Організаційно-правова форма «Едельвейс» - фермерське господарство.

На даний час на фермерському господарству «Едельвейс» налічується 45 працівників.

Також варто зазначити, що фермерське господарство «Едельвейс» згадується в 20 судових документах як контрагент.

Управління діяльністю будь-якого підприємства здійснюється шляхом формування його організаційної структури управління. Організаційна структура – це сукупність виробничих ланок і впорядкованих потоків ресурсів у виробничій системі, а також органів управління та їх певний взаємозв'язок, які забезпечують досягнення стратегічних цілей підприємства.

Структура має тісні зв'язки з її елементами: ланками управління на кожному рівні, цілями, функціями, процесом управління, чисельним і професійно-кваліфікаційним складом працівників, ступенем централізації і децентралізації функцій управління, інформаційними зв'язками. В рамках організаційної структури відбувається рух потоків інформації і прийняття управлінських рішень, у чому беруть участь менеджери всіх рівнів, категорій і професійної спеціалізації.

Для потреб управління діяльністю СФГ «Едельвейс» було сформовано лінійно-функціональну структуру управління, що характеризується великим числом горизонтальних і вертикальних зв'язків і незначною участю низових ланок управління в прийнятті рішень. Керівники при цій системі поділяються на лінійних і функціональних. Основою побудови такої системи є:

а) лінійна вертикаль управління;

б) спеціалізація управлінської праці за функціональними ознаками (техніка, економіка, маркетинг, виробництво фінанси тощо).

Організаційну структуру управління СФГ «Едельвейс» відображено на рис. 2.1.

Отже, відповідно до рис. 2.1 можемо побачити, що найвищим органом управління є загальні збори засновників.

Основні завдання для досягнення цілей Товариства такі:

1. виконання договірних зобов'язань щодо продажу продукції рослинництва;
2. задоволення внутрішньогосподарських потреб підприємства в усіх видах продукції;
3. встановлення оптимальної виробничої структури Товариства з метою найбільш повного і раціонального використання землі, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів господарства;

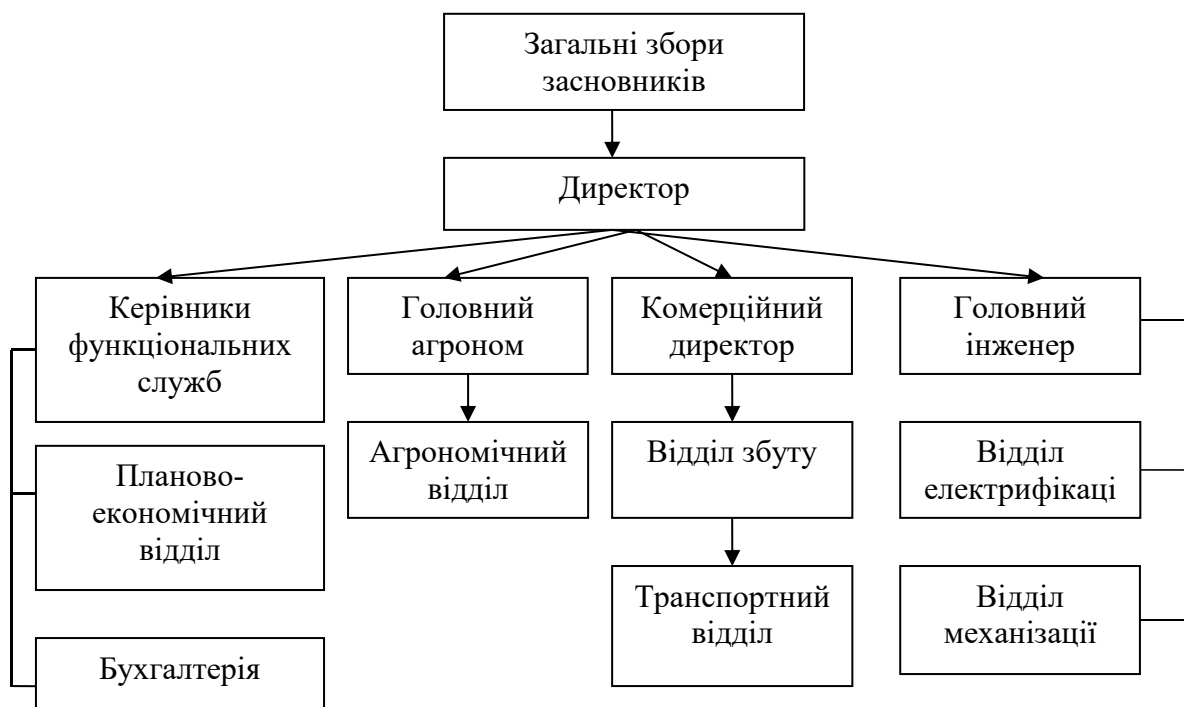

Рис. 2.1. Організаційна структура управління СФГ «Едельвейс»

4. максимальне виробництво економічно найбільш вигідних видів продукції з метою одержання максимального прибутку.

Контроль за виконанням планів за кількісними і якісними показниками є систематичним, всебічним. При цьому виявляють резерви збільшення виробництва найбільш вигідної продукції, а також можливості скорочення витрат праці, сировини, матеріалів та інших ресурсів.

Отже, незмінні цілі Товариства це:

1. відповідати вимогам і постійно підвищувати результативність системи управління якістю продукції;
2. розуміти поточні та майбутні потреби споживачів, виконувати їх вимоги і прагнути перевершити їх очікування;
3. безперервне навчання і зростання компетентності співробітників;
4. залучення всіх співробітників у здійснення місій і досягнення цілей, в діяльність по безперервному поліпшенню;
5. взаємовигідні та партнерські відносини з постачальниками і діловими партнерами;
6. постійне поліпшення показників діяльності підприємства.

Схематично дерево цілей Товариства відображено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Дерево цілей СФГ «Едельвейс»

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без залучення відповідних матеріальних ресурсів. Для потреб організації матеріально-технічного забезпечення власної діяльності СФГ «Едельвейс» сформувало стійку систему господарських зв'язків з постачальниками. Обсяги відносин з постачальниками СФГ «Едельвейс» відображено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Характеристика господарських зв'язків з постачальниками СФГ
«Едельвейс»

Постачальники	Роки				Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	2020		2022		+/-	%	п.с.
	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%			
AGCO (трактори, комбайни)	180	22,9	1800	22,1	1620	в 10 р.	-0,8
Agrocenter (насіння, добрива)	310	39,3	2840	34,9	2530	в 9,2 р.	-4,4
Cargill (корм для тварин)	130	16,5	1750	21,5	1620	в 13,5 р.	5
Ukravit (кормові продукти)	96	12,1	950	11,7	854	в 9,9 р.	-0,4
Corteva Agriscience (хімічні розчини для знешкодження шкідників)	72	9,1	790	9,8	718	в 11 р.	0,7
Разом	788	100	8130	100	-	-	-

Висновки на основі даних таблиці про постачальників для СФГ «Едельвейс»:

AGCO (трактори, комбайни): Обсяг господарських відносин з AGCO збільшився з 180 тис. грн. у 2020 році до 1800 тис. грн. у 2022 році. Відносне відхилення становить -0,8%. Це свідчить про стабільність співпраці з постачальником у цьому сегменті та розширення бізнесу.

Agrocenter (насіння, добрива): Обсяг господарських відносин з Agrocenter

збільшився з 310 тис. грн. у 2020 році до 2840 тис. грн. у 2022 році. Відносне відхилення складає -4,4%. Це пов'язано зі збільшеним попиту на насіння та добрива для СФГ «Едельвейс».

Cargill (корм для тварин): Обсяг господарських відносин з Cargill збільшився з 130 тис. грн. у 2020 році до 1750 тис. грн. у 2022 році. Відносне відхилення становить 5%. Це свідчить про зростання співпраці з постачальником кормів для тварин.

Ukravit (кормові продукти): Обсяг господарських відносин з Ukravit збільшився з 96 тис. грн. у 2020 році до 950 тис. грн. у 2022 році. Відносне відхилення становить -0,4%. Це може вказувати на стабільну співпрацю з постачальником кормових продуктів.

Corteva Agriscience (хімічні розчини для знешкодження шкідників): Обсяг господарських відносин з Corteva Agriscience збільшився з 72 тис. грн. у 2020 році до 790 тис. грн. у 2022 році. Відносне відхилення становить 0,7%. Це може свідчити про збільшення посаджень зернових та інших культур.

Загалом, спостерігається зростання обсягів господарських відносин з усіма постачальниками для СФГ «Едельвейс». Це є результатом успішної стратегії компанії, що підтримує взаємовигідні відносини з партнерами та являє про велике розширення фермерської діяльності

Не менш важливою складовою діяльності підприємства, ніж його постачальники, є покупці, які забезпечують реалізацію виробленої продукції. Обсяги взаємовідносин з основними покупцями СФГ «Едельвейс» відображено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика господарських зв'язків з покурцями СФГ «Едельвейс»

Покупці	Роки				Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	2020		2022		+/-	%	п.с.
	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%	обсяг господарських відносин, тис.	%			

			грн.				
АТБ	1250	28.3	2900	26,4	1650	132	-1,9
СІЛЬПО	987	22.4	2554	23,2	1557	159	0,8
NOVUS	428	9.8	1895	17,2	1467	343	7,4
МЕТРО	1178	26.6	1985	18,02	807	68	-8,58
TRASH	569.1	12.9	1685	15,3	1115,9	196	2,4
Разом	4412.1	100	11019	100	-	-	-

За результатами порівняння обсягу господарських відносин між 2020 роком і 2022 роком для різних мереж покупців у СФГ «Едельвейс», можна зробити наступні висновки:

Мережа «АТБ» показала значне збільшення обсягу господарських відносин на 132%. Це свідчить про успішну співпрацю з мережею «АТБ» та збільшення обсягу продажів у них.

Мережа «Сільпо» також показала значний приріст обсягу господарських відносин на 159%. Це свідчить про успішну співпрацю з мережею «Сільпо» та зростання обсягу продажів у них.

Мережа «NOVUS» демонструє найвище відносне відхилення на рівні 343%. Це свідчить про значний розвиток співпраці з мережею «NOVUS» та значне зростання обсягу продажів.

Мережа «МЕТРО» показує менше відносне відхилення на рівні 68%. Це може вказувати на стабільну співпрацю з мережею «МЕТРО» та незначне збільшення обсягу продажів.

Мережа «TRASH» також показує помітне збільшення обсягу господарських відносин на 196%. Це свідчить про успішну співпрацю з мережею «TRASH» та значне зростання обсягу продажів у них.

Загалом, результати свідчать про позитивну динаміку співпраці з різними мережами покупців у СФГ «Едельвейс». Збільшення обсягу господарських відносин з покупцями вказує на успішну роботу компанії та популярність її продукції на ринку.

SWOT-аналіз – це метод дослідження, який дозволяє визначити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози, що впливають з його зовнішнього середовища.

Проаналізувавши загальну інформацію по фермерському господарству «Едельвейс», було сформовано SWOT-аналіз (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

SWOT-аналіз СФГ «Едельвейс»

Параметри	Значення
1	2
Сильні сторони	- Досвід: Фермерське господарство "Едельвейс" має тривалий досвід у галузі сільськогосподарського виробництва. - Розташування: Розташоване в Житомирській області, що має сприятливі кліматичні умови та доступ до сільськогосподарських ресурсів. - Різноманітність культур: Господарство спеціалізується на вирощуванні різних видів зернових, бобових культур і насіння.

Продовження табл. 2.3

1	2
Слабкі сторони	- Обмежені ресурси: Фермерське господарство може стикатися з обмеженістю фінансових та матеріальних ресурсів для розширення діяльності та модернізації обладнання. - Залежність від погодних умов: Сільськогосподарська діяльність сильно залежить від погодних умов, таких як дощі, посухи або холодні періоди, що може впливати на врожайність та доходність господарства. - Висока конкуренція: У сільськогосподарській галузі існує велика конкуренція, що може створювати тиск на ціни та ринкові умови.
Можливості	- Збільшення виробництва: Фермерське господарство може зростати за рахунок розширення площі під вирощуванням культур та впровадження нових технологій. - Розвиток екологічного сільського господарства: Запит на екологічно чисті продукти зростає, тому фермерське господарство може розглядати можливості вирощування органічних культур або отримання сертифікатів екологічної виробництва. - Встановлення партнерських відносин: Господарство може розширювати співпрацю з місцевими постачальниками, переробниками та роздрібними торговцями для забезпечення стабільного збуту своєї продукції.
Загрози	- Зміни у законодавстві: Зміни у сільськогосподарському законодавстві можуть впливати на умови виробництва та збуту продукції. - Вартість ресурсів: Зростання вартості палива, добрив та інших сільськогосподарських ресурсів може впливати на прибутковість господарства. - Економічні коливання: Нестабільність на фінансових ринках та економічні коливання можуть впливати на покупну спроможність споживачів та вимоги до цін на сільськогосподарську продукцію.

На підставі SWOT-аналізу СФГ «Едельвейс» можна розробити наступні

стратегії:

Використання сильних сторін:

1. Розвиток програми навчання та підвищення кваліфікації персоналу, щоб максимізувати вигоди від наявного досвіду і забезпечити високу якість виробництва.
2. Розширення мережі партнерів і постачальників для забезпечення доступу до унікальних ресурсів та новітніх технологій.
3. Використання маркетингових стратегій для підвищення свідомості про торговельну марку «Едельвейс» і підкреслення переваг продукції господарства.

Подолання слабких сторін:

1. Розробка інвестиційних планів та пошук джерел фінансування для розширення діяльності та модернізації обладнання.
2. Розвиток стратегій ризик-менеджменту, таких як створення резервів для непередбачуваних погодних умов або впровадження полісів страхування.
3. Аналіз конкурентного середовища і визначення конкурентних переваг для покращення позиції на ринку.

Використання можливостей:

1. Розробка плану розширення виробництва шляхом використання незайнятих земельних площ та впровадження нових технологій.
2. Вивчення попиту на екологічно чисті продукти та розгляд можливостей вирощування органічних культур або отримання сертифікатів екологічної виробництва.
3. Розвиток довгострокових партнерських відносин з переробниками та роздрібними торговцями для стабілізації збуту продукції та розширення ринкових можливостей.

Запобігання або зменшення загроз:

1. Слідкування за змінами у сільськогосподарському законодавстві та адаптація господарства до нових вимог та стандартів.
2. Диверсифікація постачальників та розгляд альтернативних джерел

сільськогосподарських ресурсів, щоб зменшити вплив зростання їх вартості.

3. Розробка гнучких фінансових стратегій для управління економічними коливаннями та забезпечення стійкості господарства.

СФГ «Едельвейс» є досвідченим сільськогосподарським підприємством, розташованим в Житомирській області України. Господарство спеціалізується на вирощуванні різних видів зернових, бобових культур і насіння олійних культур, що сприяє диверсифікації продукції і зниженню ризиків.

Загалом, фермерське господарство «Едельвейс» має потенціал стати успішним сільськогосподарським підприємством, здатним використовувати свої переваги, подолати виклики та використати можливості на ринку. Шляхом стратегічного планування, інноваційного підходу та управлінської ефективності, «Едельвейс» може продовжувати забезпечувати високу якість своєї продукції та задовольняти потреби споживачів.

2.2 Діагностика фінансового стану підприємства

Для забезпечення більш детального аналізу діяльності СФГ «Едельвейс» проведемо діагностику його фінансового стану. У табл. 2.4 відображені основні економічні показники підприємства.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності СФГ «Едельвейс»

№	Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
		2020	2021	2022	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	4412,1	18295,8	22928,2	18516,10	в 5,2 р.
2	Валовий прибуток, тис. грн.	1003,6	17264,4	20901	19897,40	в 20,8 р.
3	Чистий прибуток, тис. грн.	24,3	129,4	202	177,70	у 8,3 р.
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	9124,5	19685,5	21389,35	12264,85	134,42
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	2,7	1312	2682,8	2680,10	в 99 р.
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	9121,8	18373,5	18706,55	9584,75	105,08
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	42	45	45	3,00	7,14

8	Фондовіддача	1634,11	13,94	8,55	-1625,56	-99,48
9	Фондомісткість	0,00	0,07	0,12	0,12	100,0
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	0,06	29,16	59,62	59,55	в 93 р.
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	105,05	406,57	509,52	404,47	в 4,9 р.
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,48	1,00	1,23	0,74	153,40

За результатами порівняння фінансових показників фермерського господарства «Едельвейс» між 2022 та 2020 роком можна зробити наступні висновки.

Чистий дохід фермерського господарства зріс в 5,2 р. у порівнянні з 2020 роком. Це обумовлено тим фактом, що у 2018-2019 рр. підприємство призупиняло свою діяльність та у 2020 р. тільки почалося її поновлення.

Валовий прибуток збільшився в 20,8 р. у порівнянні з 2020 роком. Це говорить про покращення ефективності виробничих процесів та зменшення витрат в господарстві.

Чистий прибуток фермерського господарства зріс на 732.1% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про покращення ефективності управління витратами та збільшення його рентабельності. Середньорічна вартість активів збільшилася на 134,42 % у порівнянні з 2020 роком. Це може свідчити про зростання обсягу інвестицій та розширення активності «Едельвейс». Зокрема, середньорічна вартість необоротних активів збільшилася на 2680,1 тис. грн. або у 99 р., що обумовлено закупівлею обладнання у 2021 р. Вартість оборотних активів збільшилася на 9584,75 тис. грн. або на 105,08 %, що обумовлено поживавленням ділової активності підприємства у 2021-2022 рр.

Середньооблікова чисельність працівників зросла на 4.437,14% у порівнянні з 2020 роком. Це може свідчити про незначне збільшення кадрового потенціалу та залучення додаткових працівників у фермерське господарство.

Показники ефективності використання необоротних активів не є репрезентативними, адже закупівля обладнання відбулася лише у 2021 р. Проте, при порівнянні 2022 р. з 2021 р. відмітимо зниження фондівіддачі, тобто необхідним є більш детальний аналіз у даній сфері з метою виявлення причин

такої ситуації. Продуктивність праці суттєво збільшилася (на 404,47 тис. грн. або в 4,9 р.), що обумовлено зростанням чистого доходу підприємства.

Загалом, результати фінансового аналізу свідчать про успішний розвиток фермерського господарства «Едельвейс». Значне зростання доходів та прибутку, покращення ефективності використання активів та працівників говорять про ефективність стратегії господарства. «Едельвейс» демонструє здатність до зростання, розвитку та забезпечення стабільного фінансового стану.

Аналіз балансу (активів та пасивів) підприємства найкраще проводити з використанням інструментів горизонтального та вертикального аналізу (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за балансом

Показники	На 31.12.2020		На 31.12.2021		На 31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	2,7	0,01	2621,3	11,2	2744,3	14,17	2741,6	В 102 р.	14,16
в т.ч. основні засоби	0	0	2452,9	10,47	2575,9	13,4	2575,9	-	13,4
2. Оборотні активи:	15951,1	99,9	20795,9	88,8	16617,2	85,9	666,1	4,18	-14
в т.ч. запаси	9067	56,9	9435,2	40,29	8281,3	42,78	-785,7	-8,66	-14,12
дебіторська заборгованість	13,8	0,09	4375,8	18,69	4267,9	22,04	4254,1	В 309 р.	21,95
Інша поточна дебіторська заборгованість	6437,2	40,3	6485,3	27,7	3484,7	17,99	-2952,5	-45,86	-22,31
грошові кошти	35,2	0,22	-588,1	5,52	47,2	0,25	12	34,09	0,03
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	5092,4	31,92	9751,4	41,65	9751,4	50,37	4659	91,5	18,45
нерозподілений прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і	10861,4	68,08	13665,8	58,35	9610,1	49,63	-1251,3	-11,5	-18,45

забезпечення									
БАЛАНС:	15953,8	100	23417,2	100	19361,5	100	3407,7	21,36	-

На основі наданих даних можна зробити наступні висновки щодо майна підприємства «Едельвейс» та джерел його формування за балансом за 2020-2022 роки:

Необоротні активи (зокрема основні засоби) зросли протягом трьох років, що свідчить про інвестиційну діяльність підприємства, спрямовану на розширення його потенціалу та покращення виробничих можливостей.

Оборотні активи загалом зменшилися, основними факторами зміни були зменшення запасів та іншої поточної дебіторської заборгованості, що вказує на зміну стратегії управління запасами та управління взаєморозрахунками з контрагентами.

Власний капітал значно збільшився, що свідчить про позитивну фінансову діяльність підприємства. Збільшення власного капіталу є результатом накопичення прибутку та його реінвестування в розвиток підприємства.

Поточні зобов'язання та забезпечення зменшилися, що вказує на зменшення короткострокових зобов'язань підприємства та покращення його фінансової стійкості.

Загальна характеристика майна підприємства «Едельвейс» та джерел його формування показує, що підприємство працює над підвищенням ефективності своєї діяльності, зосереджуючись на розвитку необоротних активів та забезпеченні стабільного фінансового стану.

В табл. 2.6 сформовано фінансові результати господарської діяльності СФГ «Едельвейс» за три роки.

Таблиця 2.6

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства,
тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4412,1	18295,8	22928,2	18516,1	в 5,2 р.

Інші операційні доходи	0	1043,8	541,2	-424,3	-43.90
Разом доходи	4412,1	19339,6	23469,4	19057,3	в 5,3 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3408,5	1031,4	2027,2	-1381,3	-40.50
Валовий: прибуток (збиток)	1003,6	17264,4	20901	19897,4	в 20,8 р.
Інші операційні витрати	974	18150,4	21195,8	20221,8	в 3,3 р.
Разом витрати	4382,5	19181,8	23223	18840,5	в 5,3 р.
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	29,6	157,8	246,4	216,8	у 8,3 р.
Податок на прибуток	5,3	28,4	44,4	39,1	у 8,3 р.
Чистий прибуток (збиток)	24,3	129,4	202	177,7	у 8,3 р.

На основі наведеної таблиці з фінансовими показниками компанії Едельвейс за роки 2020-2022 можна зробити такі висновки.

За цей період фермерське господарство зазнало значного зростання доходів від реалізації продукції, з 4412.1 тис. грн. у 2020 році до 22928,2 тис. грн. у 2022 році. Це свідчить про успішну стратегію збільшення обсягів продажу та популярності продукції. Собівартість реалізованої продукції зменшилася з 3408,5 тис. грн. у 2020 році до 2027,2 тис. грн. у 2022 році. Однак, необхідно звернути увагу на зростання інших операційних витрат, які збільшилися з 974 тис. грн. у 2020 році до 21195,8 тис. грн. у 2022 році. Це може вказувати на збільшення загальних витрат і потребу у більш ефективному управлінні витратами. Валовий прибуток показав зростання з 1003,6 тис. грн. у 2020 році до 20901 тис. грн. у 2022 році. Це свідчить про покращення рентабельності господарства та здатність досягати високого рівня прибутку. Фінансовий результат до оподаткування також показав позитивну динаміку, зростаючи з 29,6 тис. грн. у 2020 році до 246,4 тис. грн. у 2022 році. Це вказує на фінансову стабільність та успішне управління фінансовими ресурсами. Чистий прибуток зріс з 24,3 тис. грн. у 2020 році до 202 тис. грн. у 2022 році. Це свідчить про ефективність господарської діяльності та здатність господарства досягати стійкого прибутку.

Загалом, фермерське господарство є успішним та стійким суб'єктом господарювання, що показує зростання доходів та прибутку протягом розглянутого періоду. Однак, важливо продовжувати звертати увагу на

ефективне управління витратами та постійно вдосконалювати стратегію, щоб забезпечити подальший успіх і розвиток господарства. Розглянемо динаміку показників оцінки фінансового стану підприємства на основі даних СФГ «Едельвейс» (табл. 2.7).

На основі наданих даних за коефіцієнтами та показниками для Едельвейс за останні три роки (2020-2022), можна зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 1,47 в 2020 році до 1,73 в 2022 році. Це свідчить про збільшення готовності компанії виконувати свої поточні зобов'язання за рахунок наявних активів.

2. Власний оборотний капітал також збільшився з 5089,7 в 2020 році до 7007,1 в 2022 році. Це може свідчити про збільшення обсягу власних ресурсів, доступних для фінансування оборотних активів.

Таблиця 2.7

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства

Показники	Роки			Відхиленн я 2022 р. до 2020 р.
	2020	2021	2022	
				+, -
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,47	1,52	1,73	0,26
Власний оборотний капітал	5089,7	7130,1	7007,1	1917,4
Коефіцієнт автономії	0,32	0,42	0,50	0,18
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,47	0,71	1,01	0,54
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	0,32	0,34	0,42	0,1
Коефіцієнт оборотності активів	0,48	0,93	1,07	0,59

3. Коефіцієнт автономії показує зростання з 0,32 в 2020 році до 0,5 в 2022 році. Це означає, що частка власного капіталу в загальному капіталі компанії збільшилась, що може свідчити про зміцнення фінансової позиції компанії.

4. Коефіцієнт фінансової стабільності також показав певне зростання з 0,47 в 2020 році до 1,01 в 2022 році. Це може вказувати на збільшення стійкості фінансової позиції компанії та її здатності виконувати свої фінансові зобов'язання.

5. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами також показує зростання з 0,32 в 2020 році до 0,42 в 2022 році. Це свідчить про зміцнення фінансової позиції компанії та здатність використовувати власні ресурси для забезпечення своїх потреб.

6. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,48 в 2020 році до 1,07 в 2022 році. Це може свідчити про покращення ефективності використання активів компанією.

Отже, на основі цих даних можна зробити висновок, що Едельвейс виявляє покращення у своїй фінансовій позиції та ефективності господарювання. Збільшення коефіцієнтів свідчать про позитивну динаміку компанії протягом трьох років.

2.3. Система управління прибутком СФГ «Едельвейс»

Система управління прибутком СФГ «Едельвейс» є важливим елементом фінансового управління компанії. Вона спрямована на досягнення максимального прибутку та забезпечення фінансової стійкості. Система управління прибутком охоплює широкий спектр процесів, стратегій та інструментів, які сприяють ефективному використанню ресурсів і оптимізації фінансових результатів компанії.

СФГ «Едельвейс» активно використовує аналіз фінансових показників як основний інструмент для оцінки свого фінансового стану та прийняття управлінських рішень. Аналіз фінансових показників дозволяє компанії зрозуміти, як ефективно використовуються її ресурси, яка частина бізнесу приносить найбільший прибуток, а також виявити потенційні проблемні сфери, які потребують уваги та вдосконалення.

Одним із ключових аспектів управління прибутком є ефективне планування та контроль фінансових результатів. На фермерському господарстві «Едельвейс» використовуються бюджетування та системи обліку, які дозволяють встановлювати цілі щодо прибутку, аналізувати фактичні показники та порівнювати їх з плановими значеннями.

Крім того, на підприємстві використовуються методи контролю витрат та оптимізації виробничих процесів. Це включає раціоналізацію використання ресурсів, пошук ефективних постачальників, впровадження нових технологій та процесів, а також удосконалення системи управління якістю продукції.

Для забезпечення стабільного прибутку на фермерському господарстві «Едельвейс» також враховуються ризики та використовуються стратегії ризикового управління. Це може включати диверсифікацію виробництва, застосування фінансових інструментів забезпечення ризику, страхування врожаю та інші заходи для зменшення можливих втрат.

Організація управління прибутком на фермерському господарстві «Едельвейс» базується на аналізі фінансових показників, внутрішніх процесів та зовнішнього середовища. Це дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо планування, контролю та оптимізації прибутку з метою забезпечення стабільного розвитку та успішного функціонування підприємства.

Для ефективного управління прибутком на фермерському господарстві «Едельвейс» застосовуються наступні підходи та методи:

- Аналіз фінансових результатів: Здійснюється систематичний аналіз фінансових показників, таких як чистий дохід, валовий прибуток, витрати, рентабельність тощо. Цей аналіз дозволяє виявити сильні та слабкі сторони господарства, ідентифікувати фінансові ризики та приймати обґрунтовані рішення для оптимізації прибутковості. Результати такого аналізу представлені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз фінансових результатів СФГ «Едельвейс»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4412,1	18295,8	22928,2	18516,1	в 5,2 р.
Валовий: прибуток (збиток)	1003,6	17264,4	20901	19897,4	в 20,8 р.
Інші операційні доходи	0	1043,8	541,2	-424,3	-43.90
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	29,6	157,8	246,4	216,8	у 8,3 р.

Податок на прибуток	5,3	28,4	44,4	39,1	у 8,3 р.
Чистий прибуток (збиток)	24,3	129,4	202	177,7	у 8,3 р.

Проведений аналіз фінансових показників СФГ «Едельвейс» за 2020-2022 роки вказує на наступні тенденції.

Чистий дохід від реалізації продукції зріс з 4412,1 у 2020 році до 22928,2 у 2022 році. Це є значним покращенням, що свідчить про успішну стратегію розвитку та збільшення обсягів продажу продукції.

Валовий прибуток також відзначає значний ріст, збільшуючись з 1003,6 у 2020 році до 20901 у 2022 році. Це говорить про ефективне управління виробничими витратами та підвищення прибутковості бізнесу.

Інші операційні доходи зазнали коливань, проте загальна тенденція показує зменшення з 965,5 у 2020 році до 541,2 у 2022 році. Це може вказувати на зміни в структурі доходів компанії або на особливості підприємницької діяльності.

Фінансовий результат до оподаткування також показує позитивну динаміку, збільшуючись з 29,6 у 2020 році до 246,4 у 2022 році. Це свідчить про зростання ефективності управління фінансовими ресурсами та оптимізацію податкових зобов'язань.

Чистий прибуток компанії також збільшився з 24,3 у 2020 році до 202 у 2022 році, вказуючи на покращення прибутковості та ефективне використання ресурсів.

Загалом, Едельвейс успішно збільшує свій чистий дохід, валовий прибуток та фінансовий результат протягом аналізованого періоду, що свідчить про стабільний розвиток та позитивну фінансову роботу господарства. Проводиться систематичний контроль над витратами, включаючи собівартість продукції, адміністративні та збутові витрати. Застосовуються методи ефективного управління витратами, такі як оптимізація постачання, впровадження енергозберігаючих технологій та раціоналізація робочих процесів.

Ефективність формування фінансових результатів підприємства можна

оцінити за допомогою показників рентабельності. Рентабельність - це відносна характеристика ефективності діяльності підприємства, що визначається шляхом співставлення одержаного ефекту та витрат або ресурсів, необхідних для формування такого ефекту. Показники рентабельності СФГ «Едельвейс» відображено у табл. 2.9.

За аналізом рентабельності показників за останні три роки (2020-2022), можна зробити наступний висновок для Едельвейс:

Рентабельність продаж виражає відсоток прибутку, який отримується від кожного проданого товару або послуги. Зростання рентабельності реалізації з 22,75% в 2020 році до 91,16% в 2022 році означає, що підприємство отримує більше чистого прибутку від продажу своїх товарів чи послуг.

Таблиця 2.9

Оцінка рентабельності СФГ «Едельвейс»

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.
	2020	2021	2022	+/-
1.Рентабельність реалізації, %	22,75	94,36	91,16	68,41
2.Рентабельність господарської діяльності, %	0,56	0,68	0,87	0,31
3. Рентабельність власного капіталу, %	0,48	1,74	2,07	1,59
4. Рентабельність активів, %	0,27	0,66	0,94	0,67
5. Рентабельність продукції, %	29,44	1673,88	1031,02	1001,58

Рентабельність господарської діяльності вказує на ефективність використання ресурсів та виробничих процесів підприємства. Збільшення рентабельності господарської діяльності з 0,56% в 2020 році до 0,87% в 2022 році свідчить про поліпшення ефективності виробничих процесів та зниження витрат.

Рентабельність власного капіталу вказує на ефективність використання

власних ресурсів та капіталу підприємства. Значне зростання рентабельності власного капіталу з 0,48% в 2020 році до 2,07% в 2022 році свідчить про високу ефективність використання власних ресурсів та генерацію прибутку.

Рентабельність активів вказує на ефективність використання всіх активів підприємства для генерації прибутку. Збільшення рентабельності активів з 0,27% в 2020 році до 0,94% в 2022 році свідчить про ефективне використання активів підприємства для отримання більшого прибутку.

Рентабельність продукції вказує на ефективність виробництва продукції. Велике зростання рентабельності продукції з 29,44% в 2020 році до 1031,02% в 2022 році може бути наслідком зміни виробничих процесів, вартості продукції або ринкових умов.

Узагальнюючи, рентабельність СФГ «Едельвейс» показує загалом позитивну тенденцію зростання прибутковості у різних аспектах їх діяльності, таких як продаж, господарська діяльність, діяльність до оподаткування, власний капітал, активи, реалізація продукції та чистий дохід від реалізації продукції. Це може свідчити про поліпшення управління ресурсами, ефективність виробничих процесів та зростання прибутковості підприємства.

Наступним кроком проаналізуємо діяльність СФГ «Едельвейс» за критерієм беззбитковості (табл. 2.10)

Таблиця 2.10

Оцінка рівня економічної безпеки СФГ «Едельвейс»

Найменування	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Постійні витрати (ПВ _п)	1859	6635,8	7974,7
Змінні витрати (ЗВ _п)	2523,5	12546	15248,3
Валовий прибуток (ВП _п)	1888,6	6793,6	8221,1
Валова прибутковість доходу (ПВ _д)	0,43	0,35	0,35
Витратомісткість доходу за змінними витратами (ВМ _д), %	0,57	0,65	0,65
Дохід, який забезпечує беззбиткову діяльність (Дб)	4342,95	18890,38	22765,98
Змінні витрати, які забезпечують беззбиткову діяльність (ЗВ _б)	2483,95	12254,58	14791,28
Рівень (коефіцієнт) економічної безпеки діяльності підприємства (К _б)	0,02	0,02	0,03

За наданими даними, оцінка рівня економічної безпеки СФГ «Едельвейс»

показує стабільну тенденцію зростання протягом останніх трьох років. Рівень економічної безпеки підприємства в 2020 році становив 2%, у 2021 році - 2%, а в 2022 році - 3%.

Це свідчить про те, що підприємство здатне ефективно забезпечувати свою фінансову стійкість і має достатній запас доходів для покриття постійних та змінних витрат, а також для забезпечення беззбиткової діяльності. Значення рівня економічної безпеки, наближені до 100%, свідчать про добру фінансову стійкість підприємства.

На підставі цих даних можна зробити висновок, що СФГ «Едельвейс» успішно управляє своїми фінансовими ресурсами і має високий рівень економічної безпеки, що сприяє стабільному розвитку та зростанню підприємства.

Щоб розробити план очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс», необхідно врахувати різні фактори, як-то вирощувані культури, продуктивність, ринкові умови та інші:

Визначення вирощуваних культур: Необхідно зазначити всі культури, які вирощує фермерське господарство «Едельвейс». Наприклад, пшениця, ячмінь, кукурудза, соя тощо.

Прогнозування врожайності: Необхідно оцінити очікувану врожайність для кожної культури на основі попередніх даних, досвіду та кліматичних умов. Використовуйте реальні числа, якщо вони доступні.

Визначення цін на ринку: Необхідно оцінити очікувані ціни на ринку для кожної вирощуваної культури. Для цього можна провести аналіз ринку, врахувати історичні ціни та фактори, що впливають на ціни (попит та пропозиція, світові тренди тощо).

Тому розглянемо план очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс» з урахуванням різних напрямків діяльності в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

План очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс»

Вид діяльності	Очікуваний прибуток, грн.
Сільськогосподарські культури:	
Вирощування овочів	55 000
Коренеплоди	26 800
Бульбоплоди та інші однорічні і дворічні культури	50 600
Тваринництво:	
Розведення великої рогатої худоби молочних порід	57 425
Розведення свиней	38 000
Після урожайна діяльність:	
Допоміжна діяльність у рослинництві	15 800
Допоміжна діяльність у тваринництві	18 590
Виробництво продуктів харчування:	
Виробництво м'яса	55 000
Оптова торгівля зерном	28 652
Загальний очікуваний прибуток	345 867

Джерело: сформовано автором

Згідно плану очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс», загальний очікуваний прибуток становить 345 867 грн. Досягнення цього плану передбачається шляхом розвитку різних напрямків діяльності господарства.

За наданою інформацією, найбільший очікуваний прибуток отримується від розведення великої рогатої худоби молочних порід (57 425 грн.) та вирощування овочів (55 000 грн.). Також значну частку прибутку складає виробництво м'яса (55 000 грн.) та оптова торгівля зерном (28 652 грн.). Інші напрями діяльності, такі як вирощування коренеплодів, бульбоплодів, допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві, приносять менший дохід.

В цілому, план очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс» демонструє різноманітність діяльності та потенціал для отримання прибутку з різних джерел. Збільшення загального очікуваного прибутку порівняно з минулим періодом (202 000 грн.) свідчить про покращення ефективності господарської діяльності, зростання обсягів продажу та розвитку різних секторів підприємства.

2.4. Напрями удосконалення управління прибутком підприємства СФГ «Едельвейс»

Фермерське господарство отримує свої фінансові ресурси шляхом здійснення прибуткової господарської діяльності і генерує власні доходи. Крім того, воно може отримувати фінансування на необоротні основі та на конкурсних засадах від Українського державного фонду підтримки фермерських господарств. Ці кошти надаються як інвестиції для розвитку господарства та його потреб, а також у формі субсидій, грантів або позик на зворотній основі [38 с. 252].

Впровадження більш ефективних технологій вирощування культур та тваринництва сприяє підвищенню врожайності і продуктивності, що впливає на збільшення прибутку. Наприклад, використання сучасних гібридів та сортів рослин, впровадження новітніх методів годівлі тварин, а також застосування точного землеробства для оптимізації використання ресурсів.

На основі аналізу фінансових показників та управлінських рішень СФГ «Едельвейс» можна розглянути наступні напрями удосконалення:

- збільшити рентабельність СФГ «Едельвейс» для можливості зниження собівартості реалізованої продукції шляхом оптимізації витрат та ефективного управління виробничим процесом. Також варто зосередитись на розширенні ринку збуту та підвищенні цін на продукцію;
- покращити ліквідність СФГ «Едельвейс», зосередившись на управлінні оборотними активами, зменшенні запасів та забезпеченні своєчасних платежів від покупців. Додатково, важливо збалансувати структуру зобов'язань та використовувати оптимальні фінансові інструменти.
- зміцнити фінансову стійкість СФГ «Едельвейс», забезпечивши адекватний рівень власного капіталу та виявляти обережність при залученні зовнішнього фінансування. Також варто зосередитись на плануванні та управлінні ризиками, щоб зменшити вплив негативних факторів на фінансовий стан підприємства.

– підвищити оборотність активів СФГ «Едельвейс» зосередившись на покращенні управління оборотними активами, зокрема шляхом зменшення часу циклу конверсії запасів, виставлення та збору рахунків, а також оптимізації використання активів.

– впровадити ефективну систему управління прибутком. СФГ «Едельвейс» може розглянути впровадження системи управління прибутком, яка дозволить виявити потенційні джерела зростання доходів та зменшення витрат. Це включає аналіз ринкових умов, вивчення поведінки споживачів, вдосконалення маркетингових стратегій та контроль за виконанням бюджету.

Ці напрями удосконалення можуть допомогти СФГ «Едельвейс» покращити свою фінансову стійкість, ефективність та конкурентоспроможність на ринку.

Проведемо аналіз пропозицій щодо удосконалення управління прибутку, включаючи оцінку того, наскільки господарство спроможне скоротити витрати на сировину (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Заходи удосконалення щодо зниження витрат

Захід удосконалення	Очікувана економія витрат
Впровадження ефективних технологій у виробництво	Зниження витрат на сировину на 15%
Оптимізація робочого процесу та розкладу роботи	Зниження витрат на працю на 10%
Використання енергоефективних систем та обладнання	Зниження витрат на енергію на 20%
Оптимізація логістичних процесів та маршрутів доставки	Зниження витрат на транспорт на 15%

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Отже, впровадження ефективних технологій може знизити витрати на сировину на 15%, оптимізація робочого процесу та розкладу роботи - на 10%, використання енергоефективних систем та обладнання - на 20%, а оптимізація логістичних процесів та маршрутів доставки - на 15%.

Проведемо аналіз для оцінки пропозиції, яка може вплинути на стабільність фінансового стану та який ризик може понести фермерство

утримуючись на ринку.

Таблиця 2.13

Вплив пропозицій на стабільність фінансового стану та ризик

СФГ «Едельвейс»

Пропозиція	Вплив на стабільність фінансового стану	Ризик
Використання більш ефективних технологій вирощування культур та тваринництва	Підвищення прибутку за рахунок збільшення врожайності та продуктивності	Можливість невдачі при впровадженні нових технологій
Розширення асортименту продукції	Збільшення обсягів виробництва та прибутку	Нестабільність попиту на нові види продукції
Ефективне управління запасами і ланцюгом постачання	Зниження витрат і оптимізація використання ресурсів	Загроза збитків при несвоєчасному постачанні або недостатньому запасі товарів

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Аналіз пропозицій вказує на те, що впровадження нових технологій, розширення асортименту продукції та ефективне управління запасами і ланцюжком постачання мають потенціал позитивно вплинути на фінансовий стан фермерства «Едельвейс» і збільшити прибуток. Однак, існує ризик невдачі при впровадженні нових технологій, нестабільність попиту на нові види продукції та можливість збитків у разі неправильного управління запасами або постачанням.

Для вдосконалення пропозицій і реалізації шляхів управління прибутком на фермерському господарстві «Едельвейс» необхідно сформулювати бюджет витрат. Опираючись на попередні дані та ураховуючи пропозиції, можемо скласти наближений бюджет витрат на основні напрями (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Бюджет витрат фермерського господарства «Едельвейс»

№	Орієнтовні витрати	Напрямок вдосконалення
1	100 000	Збільшення обсягів виробництва
2	50 000	Розширення асортименту продукції
3	80 000	Покращення якості продукції
4	60 000	Оптимізація витрат
	290 000	Загальні витрати

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Короткий аналіз бюджету витрат для вдосконалення пропозицій фермерського господарства «Едельвейс» вказує на наступні аспекти:

- виділені кошти в бюджеті витрат відповідають потребам удосконалення управління прибутком і покривають основні напрямки розвитку, такі як впровадження нових технологій, оптимізація процесів та навчання персоналу.
- враховано ризики та можливі затримки у виконанні проектів, що свідчить про обережне планування та узгодження бюджету.
- планування і розподіл бюджету витрат здійснюються з урахуванням гнучкості та можливості коригування в разі змін у зовнішньому середовищі.
- контроль за витратами та оцінка їх ефективності є важливою частиною процесу управління, що сприяє раціональному використанню бюджету та досягненню планованих результатів.

Цей короткий аналіз вказує на те, що бюджет витрат для вдосконалення пропозицій управління прибутком відповідає потребам фермерського господарства «Едельвейс» і спрямований на досягнення його стратегічних цілей.

За умови успішного впровадження заходів удосконалення, можна очікувати позитивний вплив на ці показники. Наприклад, заходи з розширення ринків збуту можуть призвести до збільшення чистого доходу, валового прибутку та чистого прибутку за рахунок залучення нових клієнтів та збільшення обсягів продажів. Для прогнозування прибутку у майбутньому, базуючись на впровадженні заходів вдосконалення, можна використати наявні фінансові показники. Основними показниками, що впливають на прибуток, є чистий дохід, валовий прибуток, чистий прибуток та продуктивність праці.

Прогноз показників діяльності підприємства з урахуванням наведених заходів відображено у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Прогнозування результатів впровадження заходів

Показники	Роки				ЕФЕКТ
	2020	2021	2022	2023 (прогноз)	
Чистий дохід, тис. грн.	4412,1	18295,8	22928,2	24303,89	1375,69
Валовий прибуток, тис. грн.	7820,6	19327,2	25496,6	22573,08	1672,08
Чистий прибуток (збиток)	24,3	129,4	202	226,24	24,24

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Як висновок, щодо прогнозних обчислень для 2023 року прибутку підприємства «Едельвейс», можна стверджувати, що прогнозований чистий дохід на 2023 рік складатиме приблизно 24303,89 тис. грн. Це позитивний ефект зростання чистого доходу на 1375,69 тис. грн. у порівнянні з 2022 р.

Прогнозований валовий прибуток на 2023 рік становитиме приблизно 22573,08 тис. грн. Це позитивний ефект зростання валового прибутку на 1672,08 тис. грн., враховуючи всі витрати.

Прогнозований чистий прибуток на 2023 рік оцінюється приблизно в 226,24 тис. грн. Має позитивний ефект зростання чистого прибутку на 24,24 тис. грн., підприємства після врахування всіх витрат та податків.

Зазначені прогнозні значення свідчать про позитивну перспективу збільшення прибутку підприємства «Едельвейс» у 2023 році. Прогнозоване зростання доходів та прибутку може бути результатом ефективного управління ресурсами, розвитку ринкових можливостей та прийняття стратегічних рішень. Однак, слід мати на увазі, що прогнозні дані можуть змінитися під впливом різних факторів, таких як зміни на ринку, конкуренція, регуляторні зміни та інші. Підприємство повинно продовжувати моніторинг фінансових показників та вживати необхідних заходів для досягнення та перевищення прогнозованих результатів.

Висновки до розділу 2

Досліджуючи діяльність СФГ «Едельвейс», можна зробити наступні висновки на основі попередніх даних.

СФГ «Едельвейс» є досвідченим сільськогосподарським підприємством, розташованим в Житомирській області України. Господарство спеціалізується на вирощуванні різних видів зернових, бобових культур і насіння олійних культур, що сприяє диверсифікації продукції і зниженню ризиків. Загалом, фермерське господарство «Едельвейс» має потенціал стати успішним сільськогосподарським підприємством, здатним використовувати свої переваги, подолати виклики та використати можливості на ринку. Шляхом стратегічного планування, інноваційного підходу та управлінської ефективності, «Едельвейс» може продовжувати забезпечувати високу якість своєї продукції та задовольняти потреби споживачів.

У 2018-2019 рр. підприємство призупиняло свою діяльність та у 2020 р. тільки почалося її поновлення. Це призвело до вагомого зростання усіх показників діяльності при порівнянні 2022 року з 2020 р. Зокрема, чистий прибуток фермерського господарства зріс на 732.1% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про покращення ефективності управління витратами та збільшення його рентабельності. Вартість майна зросла на 21,36 %, в першу чергу за рахунок основних засобів підприємства, що свідчить про нарощення виробничого потенціалу. Підприємство характеризується стійким фінансовим станом.

Система управління прибутком СФГ «Едельвейс» є важливим елементом фінансового управління компанії. Вона спрямована на досягнення максимального прибутку та забезпечення фінансової стійкості. На фермерському господарстві «Едельвейс» використовуються бюджетування та системи обліку, які дозволяють встановлювати цілі щодо прибутку, аналізувати фактичні показники та порівнювати їх з плановими значеннями. Крім того, на підприємстві використовуються методи контролю витрат та оптимізації виробничих процесів. Це включає раціоналізацію використання ресурсів, пошук ефективних постачальників, впровадження нових технологій та процесів,

а також удосконалення системи управління якістю продукції. Показники фінансових результатів демонструють стійкий тренд до зростання, що обумовлено поновленням діяльності СФГ «Едельвейс» у 2020 р. Показники рентабельності також суттєво зросли, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки СФГ «Едельвейс» показує стабільну тенденцію зростання протягом останніх трьох років. Рівень економічної безпеки підприємства в 2020 році становив 2%, у 2021 році - 2%, а в 2022 році - 3%. План очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс» демонструє різноманітність діяльності та потенціал для отримання прибутку з різних джерел.

Також, були розглянуті різні напрями вдосконалення та пропозиції щодо управління прибутком, а також був сформований бюджет витрат, який служить важливим керівним інструментом для ефективного використання ресурсів та досягнення максимальної рентабельності.

Одним з напрямів вдосконалення є збільшення обсягу продукції. Аналіз показав, що застосування нових технологій може привести до збільшення обсягів виробництва на 20%. Це значне підвищення може мати суттєвий вплив на прибуток господарства, оскільки більший обсяг продукції при певному рівні витрат може призвести до зростання прибутку. Також розширення асортименту продукції може допомогти господарству зайняти нові ніші на ринку та забезпечити додаткові джерела прибутку.

Другий напрям вдосконалення пов'язаний зі зниженням витрат. Впровадження ефективних технологій у виробництво може допомогти господарству знизити витрати на сировину, працю, енергію та транспорт. Наприклад, використання енергоефективних систем та обладнання може призвести до зниження витрат на енергію на 20%, а оптимізація логістичних процесів та маршрутів доставки може дозволити знизити витрати на транспорт на 15%. Оптимізація робочого процесу та розкладу роботи також може призвести до економії витрат на працю.

Третім напрямом вдосконалення є підвищення ефективності управління

запасами та складськими запасами. Використання сучасних систем управління запасами та методів прогнозування попиту може дозволити господарству підтримувати оптимальні рівні запасів, уникати непотрібного переповнення складів або нестачі товарів, що може призвести до зменшення витрат на зберігання та ризику втрати товару.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних та прикладних засад управління прибутком СФГ «Едельвейс» надало можливість сформулювати наступні висновки.

1. Управління прибутком підприємства є складним та багаторівневим процесом, який вимагає систематичного підходу та використання методичних засад. У даному розділі були розглянуті теоретичні аспекти управління прибутком, які мають велике значення для розуміння його сутності та ефективного застосування на практиці. Визначено, що прибуток підприємства складається з різних джерел, включаючи операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. Операційна діяльність є основним джерелом прибутку, де підприємство отримує прибуток від своєї основної діяльності, виробництва і продажу товарів або послуг. Інвестиційна діяльність включає отримання прибутку від інвестицій у ринкові цінні папери, акції, нерухомість тощо. Фінансова діяльність пов'язана з управлінням грошовими потоками, включаючи отримання прибутку від фінансових операцій, кредитів, депозитів та інших фінансових інструментів.

2. Вказано на наявність різних видів прибутку, таких як прибуток від господарської діяльності, маржинальний прибуток та чистий прибуток, кожен з яких має свої особливості та значення. Прибуток від господарської діяльності до оподаткування представляє загальну суму прибутку, отриману підприємством в результаті всіх видів діяльності. Маржинальний прибуток визначається як різниця між чистою виручкою від реалізації продукції та собівартістю цієї продукції, включаючи змінні витрати. Чистий прибуток є сумою, що залишається після сплати податків та покриття надзвичайних збитків, і може бути перерозподілений в різних напрямках використання.

3. Оцінка ефективності управління прибутком є важливим інструментом, що дозволяє визначити результативність діяльності підприємства. Для проведення такої оцінки необхідно враховувати методичні засади, які забезпечують систематичний підхід до вимірювання, аналізу та оцінки

досягнень у сфері прибутковості. Методичні засади включають в себе використання фінансових та нефінансових показників, розробку планів та бюджетів, використання аналітичних методів, проведення порівняльного аналізу та моделювання сценаріїв.

4. Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління прибутком підприємства включає законодавчі акти, регулюючі питання з планування, звітності, оподаткування та інші аспекти управління прибутком. Ці норми створюють правову базу для регулювання фінансових відносин між підприємствами, державою та іншими суб'єктами.

5. СФГ «Едельвейс» є досвідченим сільськогосподарським підприємством, розташованим в Житомирській області України. Господарство спеціалізується на вирощуванні різних видів зернових, бобових культур і насіння олійних культур, що сприяє диверсифікації продукції і зниженню ризиків. Загалом, фермерське господарство «Едельвейс» має потенціал стати успішним сільськогосподарським підприємством, здатним використовувати свої переваги, подолати виклики та використати можливості на ринку. Шляхом стратегічного планування, інноваційного підходу та управлінської ефективності, «Едельвейс» може продовжувати забезпечувати високу якість своєї продукції та задовольняти потреби споживачів.

6. У 2018-2019 рр. підприємство призупиняло свою діяльність та у 2020 р. тільки почалося її поновлення. Це призвело до вагомого зростання усіх показників діяльності при порівнянні 2022 року з 2020 р. Зокрема, чистий прибуток фермерського господарства зріс на 732.1% у порівнянні з 2020 роком. Це свідчить про покращення ефективності управління витратами та збільшення його рентабельності. Вартість майна зросла на 21,36 %, в першу чергу за рахунок основних засобів підприємства, що свідчить про нарощення виробничого потенціалу. Підприємство характеризується стійким фінансовим станом.

7. Система управління прибутком СФГ «Едельвейс» є важливим елементом фінансового управління компанії. Вона спрямована на досягнення

максимального прибутку та забезпечення фінансової стійкості. На фермерському господарстві «Едельвейс» використовуються бюджетування та системи обліку, які дозволяють встановлювати цілі щодо прибутку, аналізувати фактичні показники та порівнювати їх з плановими значеннями. Крім того, на підприємстві використовуються методи контролю витрат та оптимізації виробничих процесів. Це включає раціоналізацію використання ресурсів, пошук ефективних постачальників, впровадження нових технологій та процесів, а також удосконалення системи управління якістю продукції. Показники фінансових результатів демонструють стійкий тренд до зростання, що обумовлено поновленням діяльності СФГ «Едельвейс» у 2020 р. Показники рентабельності також суттєво зросли, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки СФГ «Едельвейс» показує стабільну тенденцію зростання протягом останніх трьох років. Рівень економічної безпеки підприємства в 2020 році становив 2%, у 2021 році - 2%, а в 2022 році - 3%. План очікуваних прибутків для фермерського господарства «Едельвейс» демонструє різноманітність діяльності та потенціал для отримання прибутку з різних джерел.

8. Розглянуті різні напрями вдосконалення та пропозиції щодо управління прибутком, а також був сформований бюджет витрат, який служить важливим керівним інструментом для ефективного використання ресурсів та досягнення максимальної рентабельності.

Одним з напрямів вдосконалення є збільшення обсягу продукції. Аналіз показав, що застосування нових технологій може привести до збільшення обсягів виробництва на 20%. Це значне підвищення може мати суттєвий вплив на прибуток господарства, оскільки більший обсяг продукції при певному рівні витрат може призвести до зростання прибутку. Також розширення асортименту продукції може допомогти господарству зайняти нові ніші на ринку та забезпечити додаткові джерела прибутку.

Другий напрям вдосконалення пов'язаний зі зниженням витрат. Впровадження ефективних технологій у виробництво може допомогти

господарству знизити витрати на сировину, працю, енергію та транспорт. Наприклад, використання енергоефективних систем та обладнання може призвести до зниження витрат на енергію на 20%, а оптимізація логістичних процесів та маршрутів доставки може дозволити знизити витрати на транспорт на 15%. Оптимізація робочого процесу та розкладу роботи також може призвести до економії витрат на працю.

Третім напрямом вдосконалення є підвищення ефективності управління запасами та складськими запасами. Використання сучасних систем управління запасами та методів прогнозування попиту може дозволити господарству підтримувати оптимальні рівні запасів, уникати непотрібного переповнення складів або нестачі товарів, що може призвести до зменшення витрат на зберігання та ризику втрати товару.

Отже, вдосконалення управління прибутком на фермерському господарстві «Едельвейс» вимагає комплексного підходу, який охоплює планування, методи збільшення прибутку, аналіз та контроль, а також розгляд різних видів прибутку. Впровадження рекомендованих заходів дозволить підвищити ефективність управління прибутком, забезпечити стійкий розвиток господарства та зміцнити його фінансову стабільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверчев О. В., Аверчева Н. О. Напрями підвищення ефективності використання земельних ресурсів у фермерських господарствах. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 15–22. URL: 10.32702/2306-6806.2020.5.15
2. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. 2018. № 12. С. 55-59.
3. Баланович А. М. Взаємозв'язок сучасних ринкових тенденцій із стратегіями розвитку підприємств. *Зб. тез наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. «Соціально-економічні підсумки 2019 року: реалії та перспективи» (Львів, 26–27 грудня 2014 р.)*. Львів: Львівська економічна фундація, 2019. С. 50.
4. Березовська Л. О. Оцінка впливу податкового регулювання на діяльність суб'єктів господарювання в Україні. *Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку економіки: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Частина 1*. Дубляни, 2020. С. 265-267.
5. Блонська В.І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. № 18.1. С. 122-128
6. Вашків О. П., Фірман Н. Я. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 5(22). С. 162-168. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/22_2019/24.pdf
7. Власенко Т. Ю. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Молодий вчений*. 2018. № 12(64). С. 256–259.
8. Волошина К.І., Масюк Ю. В. Удосконалення управління прибутком аграрного підприємства. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «SCIENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, PROSPECTS AND*

INNOVATIONS» 04-06 лютого 2021 р. Київ, 2021. С. 679.

9. Гнатишин Л. Б. Стратегія у досягненні конкурентних переваг фермерськими господарствами. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 2020. С. 312

10. Головчук Ю. О., Пчелянська Г. О. Особливості формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі парадигми інноваційного розвитку. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 66–70. URL: 10.32702/2306-6806.2020.3.66.

11. Господарський кодекс України: Кодекс № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

12. Григор'єва Л. А., Давидюк Т. В. Економічна суть прибутку та особливості його формування в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Миколаївського національного аграрного університету*. 2019. № 4 (186). С. 43-47.

13. Гурбик Ю. Ю., Біляєв С. С., Хитрова Г. О. Класифікація видів прибутку на підприємстві. *Міжнародна конференція «SCIENCE, RESEARCH, DEVELOPMENT» №34, 30.10.2020- 31.10.2020, Paris*. С. 28-29.

14. Гусаковська Т.О., Іващенко С.О. Оцінка ефективності процесу стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. *Universum View2: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 19 жовтня 2018 р.)*. Суми, 2018. С. 186.

15. Дем'яненко С. І., Сас О. О. Управління великотоварними агропромисловими формуваннями: монографія. К.: КНЕУ, 2018. 216 с.

16. Денисенко М. П., Новіков Д. В. Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства України. *Агросвіт*. 2019. № 12. С. 17-24.

17. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. № 14. С. 81-86. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/25251>

18. Довба І.В., Сойма С.Ю. Особливості оптимізації управління бізнес-процесами підприємства та методи їх удосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 6. С. 130-133.
19. Економіка і організація виробництва: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за технічними та інженерними спеціальностями / К. В. Петренко, Н. Є. Скоробогатова. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 177 с.
20. Економічний аналіз: підручник / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній. К.: ИНФРА, 2012. 487 с.
21. Економічний аналіз: навч. посібник / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. Тернопіль : Видавництво Астон, 2010. 624 с.
22. Євдокимова Н. М. Економічна діагностика : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2009. 110 с.
23. Євтушенко М. В. Роль інформаційного забезпечення в процесі фінансової діагностики підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 12. С. 175-180.
24. Єлецьких С. Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі темпових показників ефективності його розвитку. *Економічний аналіз*. 2014. № 1. С. 183–187.
25. Журавська А. Р. Діагностика фінансового стану сільськогосподарських підприємств: проблеми та перспективи удосконалення. *Вісник ЖНАЕУ*. 2012. № 2, Т. 2. С. 357-365.
26. Завідна Л. Д. Моделювання фінансової стратегії підприємства готельного господарства. *Проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 206-213.
27. Зайцев О. В., Могильний В. В. Фінансовий погляд на управління прибутком суб'єктів господарювання. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 9. С. 142-146.
28. Захарова Ю. І. Управління формуванням та використанням прибутку підприємства. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (18-19 квітня 2019 р., Київ)*. К.: КНУТД, 2019. Т. 3 : Економіка

інноваційної діяльності підприємств. С. 35-36.

29. Зверєва Н. Г. Функції та значення прибутку в умовах ринкової економіки. *Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика*. К.: КНЕУ, 2019. С. 49-50.

30. Зозуля Я. Є. Економічна сутність категорії «прибуток». *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики*. 2021. № 4. С. 192-195.

31. Ковценюк Г. В. Теоретичні аспекти податку на прибуток. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу*. 2022. № 6. С. 158-163.

32. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. 205 с.

33. Любкіна О. В., Шмельова М. О. Діагностика фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі рентабельності. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6170>

34. Макарчук І. Оцінка розвитку фермерських господарств в Україні. «Management, administration and law: problems, trends, achievements». 2022. № 5. С. 53-60.

35. Маркіна І.А., Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств: монографія. Полтава: Вид-во ПП «Астроя», 2018. 167 с.

36. Масюк Ю. В., Мамчур Г. С. Фінансовий менеджмент прибутку сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 46–50.

37. Матвієнко В. О., Матвієнко І. О. SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Зелена долина» як основа діагностики його функціонування. *Подільський науковий вісник*. 2019. № 7. С. 42-48.

38. Мохно А. С., Яценко О. В. Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрями її вдосконалення. *Стратегічні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах*

господарювання : зб. тез доп. VII Всеукр. наук.-практ. заоч. конф.; м. Черкаси, 17 квітня 2020 р. / за ред. Н. Г. Мехеди. К.: 2020. С. 252.

39. Мулик Я. І., Цуркан А. О. Внутрішньогосподарський контроль в системі управління аграрним підприємством. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/66.pdf.

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» від 28 жовтня 1998 р. N 1706 (1706-98-п). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#>.

41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. №73. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

42. Олешко А. А., Салтинюк Н. С. Управління прибутком підприємства в умовах фінансової нестабільності. URL: <https://books.google.com.ua/>

43. Орликовський М. О., Гришковець В. В., Зелінський Р. С., Мордюк В. В. Управління прибутком підприємства як умова його ефективного функціонування. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 96–102.

44. Осадча А. Г., Брик Н. М. CVP-аналіз як ефективний засіб планування і прогнозування діяльності підприємств. *Вісник НУБГП*. 2020. № 1.89. С. 153-167.

45. Павлик В.П. Системний підхід до управління сільськогосподарськими підприємствами. *Економіка АПК*. 2018. № 3. С. 67-72.

46. Павлюк І. О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4. С. 84-88.

47. Партола А. С. Шляхи підвищення прибутковості підприємства. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти. 2017. № 7. С. 679 – 684.

48. Підлісна О.А. Управління прибутковістю підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. Випуск 22. С. 266–272.

49. Податковий кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#>

50. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

51. Пронько Л. М., Гонтарук Я. В., Ревкова А. В. Дослідження стану розвитку фермерства в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. Ч.2. С. 155-159.

52. Рокіцька А. Прибуток підприємства: складові елементи та фактори впливу на нього. *Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аналізу, контролю й оподаткування в Україні: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку*. Київ: 2021. С. 273-276.

53. Савіна С.С., Гиренко Ю.В. Управління прибутком в системі фінансового менеджменту підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6 (17). С. 321-324.

54. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2010. Вип. 18. Ч. 1. С. 135–141.

55. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 5. С. 162-168.

56. Фіщук Н. Ю. Необхідність використання діагностики в системі антикризового менеджменту підприємств галузі АПК. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 1. С. 7-12.

57. Хадарцев О. Стратегія як інструмент управління корпоративним прибутком. *Сучасна наука: інновації та перспективи : матеріали 9-ї Міжнародної науково-практичної конференції (29-31 травня 2022 р.)*. Стокгольм : SSPG Publish, 2022. С. 609-611. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/10559>

58. Хринюк О., Середюк Ю. Управління прибутковістю підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. № 26. С. 141-152.

59. Юдіна С. В., Ситнік О. О. Чинники, що впливають на обсяг прибутку підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 186-187.

60. Zhmur N., Malykhina A. Development of ukrainian farms on the basis of institutional transformation. *Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal «Air and Space Law»*. 2022. vol. 2, no. 63. P. 167-174.

ДОДАТКИ